

Sanna Myllykoski

**Tutkimus Eläkeliiton toiminnasta Etelä-Pohjanmaan
aktiivien kokemana**

Opinnäytetyö

Syksy 2009

Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Vanhustyön koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö
Koulutusohjelma: Vanhustyön koulutusohjelma

Tekijä: Sanna Myllykoski

Työn nimi: Tutkimus Eläkeliiton toiminnasta Etelä-Pohjanmaan aktiivien kokemana

Ohjaajat: Kari Jokiranta ja Aila Vallejo Medina

Vuosi: 2009

Sivumäärä: 49

Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Eläkeliiton toimintaa Etelä-Pohjanmaalla. Etelä-Pohjanmaan piiri on jäsenmäärältään Eläkeliiton suurin piiri. Tutkimuksessa selvitettiin muun muassa seuraavia kysymyksiä: Millaisia merkityksiä Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piirin aktiivit näkevät yhdistystoiminnallaan olevan? Mitkä ovat Eläkeliiton toiminnan keskeisimmät tulevaisuuden haasteet? Mitä Eläkeliiton toiminta antaa jäsenilleen?

Tutkimusaineisto tuotettiin keväällä 2009 kyselylomakkeella, joka sisälsi tiettyjä teemoja ja alateemoja. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piirihallituksen jäsenet. Kyselyyn vastasi seitsemän naista ja kuusi miestä. Haastateltavien ikäjakauma oli 62–77 vuotta. Tutkimusaineisto on analysoitu aineistolähtöisesti ja sieltä on nostettu esille keskeisiä teemoja. Aineistosta nousi esille myös neljä erilaista vastaajatyyppeä.

Tutkimustulokset osoittavat, että Eläkeliiton yhdistystoiminnalla on keskeinen merkitys ikäihmisten elämään. Yhdistystoiminnan avulla voidaan ehkäistä ikäihmisten syrjäytymistä. Työelämän jälkeen syntynyt aukko täyttyy yhdistystoiminnan myötä. Miehet hakevat Eläkeliiton toiminnalta viriketoimintaa ja sosiaalisia kontakteja. Naiset puolestaan haluavat ikäihmisiä koskevaa tietoa ja vastuuta. Tulevaisuuden haasteiksi nousevat toiminnan uudistaminen ja nuorempien eläkeläisten innostaminen järjestötyöhön.

Tutkimuksen avulla voidaan laajentaa näkökulmaa ikäihmisten järjestötoiminnasta ja saada tietoa eläkkeelle siirtymisen kokemuksista. Mahdollista on, että tulevaisuudessa Eläkeliiton toimintaperiaatteita on pohdittava uudelleen, sillä nuorempien eläkeläisten toiveet ovat hyviä huomioida toiminnan jatkumisen kannalta.

Avainsanat: Eläkeliitto, eläkeikä, kansalaistoiminta, ikääntyminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS ABSTRACT

Faculty: School of Health Care and Social Work
Degree programme: Degree Programme in Elderly Care

Author: Sanna Myllykoski

Title of thesis: Activities of pensioner's union Eläkeliitto as experienced by active members in the South Ostrobothnia region

Supervisors: Kari Jokiranta and Aila Vallejo Medina

Year: 2009 Number of pages: 49 Number of appendices: 3

The aim of my thesis was to examine the activities of pension union Eläkeliitto in the region of South Ostrobothnia. South Ostrobothnia district is the biggest district of Eläkeliitto measured by number of memberships. For example the following questions were studied in the research: What meanings do the actives of Eläkeliitto in South Ostrobothnia find by attending union activities? What are the main challenges of pension union Eläkeliitto in the future? What does the action of Eläkeliitto give to their members?

The research material was collected during the spring 2009 with a form including certain themes and sub- themes. The target group of the research was the board of Eläkeliitto's South Ostrobothnia district. Seven women and six men answered the inquiry. Their age distribution was from 62 to 77 years. The material has been analysed and general themes were easily seen. Four different answerer types were found.

The results show that the activities of Eläkeliitto play a major role in elderly people's lives. Union activities can also prevent their social exclusion. The gap left after working life is filled by participating in union activities. For men, the activities mean group activities and social contacts while women want practical information and responsibility. The future challenges are going to be in operations development and inspiring younger pensioners to participate in union activities.

Research helps to broaden the perspective of elderly people's union activities and to collect information about the experiences of becoming retired. It is possible that the principles of Eläkeliitto operations are needed to be discussed in the future, because it is essential to pay attention to younger pensioners' wishes to ensure the continuation of union activities.

Keywords: Pension union Eläkeliitto, the age of retirement, citizen activity, aging

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

THESIS ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	IKÄÄNTYMINEN	7
2.1	Sosiaalisuus ikääntyäessä.....	7
2.1.1	Sosiaaliset verkostot	8
2.1.2	Yksinäisyys ikääntyäessä.....	9
2.2	Ikääntymisen yhteiskunnalliset vaikutukset.....	10
2.3	Eläkeikä	11
3	KANSALAISTOIMINTA.....	13
3.1	Järjestötoiminta.....	13
3.2	Ikäihmiset järjestöissä.....	14
3.3	Kolmas sektori	15
4	ELÄKELIITTO	16
4.1	Historia ja synty.....	16
4.2	Eläkeliiton arvot ja tavoitteet	17
4.3	Eläkeliiton toiminta eri tasoilla.....	17
4.4	Etelä-Pohjanmaan piiri.....	19
5	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TOTEUTUS	21
5.1	Tutkimuksen kohderyhmä.....	21
5.2	Aineiston tuottaminen	22
5.3	Puolistrukturoitu teemahaastattelu.....	23
5.4	Tutkimusaineiston analysointi	24
6	TUTKIMUSTULOKSET	26
6.1	Eläkeikä - portti uuden elämän alkuun	26
6.2	Yhdistystoiminnan merkitys on laaja-alaista	27
6.3	Eläkeliiton toiminta antaa sisällön eläkepäiviin.....	28
6.3.1	Vaikuttaminen ja virikkeet houkuttelevat Eläkeliiton jäseneksi	29
6.3.2	Järjestötyö kiehtoo ikäihmisiä.....	30

6.4 Ikääntyminen yhteiskunnan näkökulmasta	30
6.5 Joukkovoima mahdollistaa vaikuttamisen	31
6.6 Eläkeliitto – Poliittisesti sitoutunut vai ei?	32
6.7 Eläkeliitto – se on hyvä asia!.....	33
6.8 Jäsentyypit	35
7 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO	39
7.1 Eläkeliiton merkitys ja tarpeellisuus	39
7.2 Huolet ja haasteet	41
7.3 Tulevaisuuden näköalat	42
7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja onnistuminen	43
7.5 Oma oppiminen.....	44
7.6 Jatkotutkimuksen aiheet	45
LÄHTEET	47
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Eläkeliitto on Suomen suurin eläkeläisjärjestö. Siinä on jäseniä yli 123 000. Järjestön tarkoituksena on valvoa ikäihmisten etuja sekä tarjota palveluja ja mahdollisuuksia yhdessäoloon. (Eläkeliitto 2009.) Tässä tutkimuksessa selvitetään Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piirin aktiivien kokemuksia yhdistystoiminnasta. Eläkeliiton toiminnassa on mukana eri-ikäisiä ihmisiä. Suurin osa heistä on kuitenkin iäkkäitä. Tutkimuksessa käytetään termiä ikääntyneet, jolla tarkoitetaan yli 63-vuotiaita.

Tutkimuksen teoriaosassa käsitellään ikääntymistä, eläkeikää ja kansalaistoimintaa yleisesti sekä tarkastellaan aihetta ikääntyneiden näkökulmasta. Lisäksi tutkimuksessa esitellään Eläkeliiton toimintaa valtakunnallisesti ja Etelä-Pohjanmaan piirin osalta. Osa lähdemateriaalista on useiden vuosien takaa, koska uudempia selvityksiä ei ole ollut saatavilla.

Tutkimustuloksissa Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piirihallituksen jäsenet tuovat esiin omia kokemuksia yhdistystoiminnan merkityksestä, järjestön toiminnasta ja sen tulevaisuuden haasteista. Etelä-Pohjanmaan piirin aktiivien mielestä Eläkeliiton yhdistystoiminnan keskeisin tavoite on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitäminen. Eläkeliiton toiminta antaa sisältöä eläkepäiviin. Työelämästä pois jääminen on helpompaa, kun on yhteisö, johon kuulua. Eläkeliiton tulevaisuuden haasteena nähdään uusien ja nuorempien jäsenten sitoutumattomuus pitkäjänteiseen järjestötyöhön.

Tämä aihe herätti kiinnostukseni, koska aiemmin ei ole vastaavaa tutkimusta Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piirin osalta tehty. Aihevalintani on ajankohtainen, sillä eläkeläisiä ja ikääntyviä koskevia keskusteluja käydään entistä enemmän. Aktiiviset eläkeläiset valvovat omia oikeuksiaan aikaisempaa enemmän ja tekevät kannanottoja ajankohtaisista asioista.

2 IKÄÄNTYMINEN

Tässä luvussa käsitellään ikääntymistä eri näkökulmista. Ihmisen ikääntyessä hänen sosiaalisuutensa usein muuttuu ja yksinäisyyden kokemukset ovat tavallisia. Yhteiskunta luo tietynlaiset puitteet vanhana olemisille. Lähitulevaisuudessa eläkeiän saavuttavat suuret ikäluokat muokkaavat yhteiskunnan rakennetta voimakkaasti.

Väestöennusteiden mukaan eläkeläisten määrä kasvaa tasaisesti vuoteen 2010 asti, jonka jälkeen kasvu nopeutuu suurten ikäluokkien saavuttaessa eläkeiän. Vuonna 2030 Suomessa on noin 1,4 miljoonaa eläkeikäistä, mikä on 26 prosenttia koko maan väestöstä. (Niemi 2002, 20.) Väestön ikääntymisellä on käytännössä vaikutusta kaikille inhimillisen elämän osa-alueille. Vanhusten- ja terveydenhuolto sekä eläkkeet ovat tärkeimpiä ikääntymiseen liittyviä huolenaiheita. Näiden lisäksi ikääntyminen vaikuttaa muun muassa tavaroiden ja palvelujen kysyntään, talouden kasvuun, rahoitusmarkkinoihin ja työllisyystilanteeseen. Väestön ikääntyminen ei ole pelkästään kotimainen ilmiö, vaan se on myös kansainvälinen haaste. Vuonna 2020 arvioidaan yli 65-vuotiaita olevan 44 prosenttia enemmän kuin vuonna 2000. Nuorten ikäluokkien pienenemisen ja ihmisen eliniän pitenemisen seurauksena väestö on suhteellisesti aikaisempaa vanhempaa. (Pukkila 2005, 26–28.)

2.1 Sosiaalisuus ikäännyttäessä

Yhteiskunta luo puitteet ja ympäristön vanhana olemiselle ja vanhenemiselle. Yhteiskunnan ikärakenne vaikuttaa siihen, millaisena vanhuus koetaan. Ikääntyvä ihminen on jäsen erilaisissa ryhmissä ja yhteisöissä. Sosiaalinen vanhenemiseen liitettyä merkitsee yleisemmin sitä tosiasiaa, että ihmiset vanhenevat aina jossakin yhteiskunnassa. Sosiaalisessa ikääntymisessä on kyse siitä, miten yhteiskunnalliset tekijät muokkaavat ja toisaalta muokkautuvat osaksi vanhenevien ihmisten elämää, kokemusta ja toimintaa. Samalla se tarkoittaa sitä, miten ikääntyvät voivat omalta osaltaan muokata ympäristöään. (Jyrkämä 2001, 275–277.)

liris Niemen (2002, 24–25) mukaan sosiaalista kanssakäymistä voidaan tutkia kahdesta eri näkökulmasta; yhdessäolona ja varsinaisena seurusteluna. Seurustelun pääasia on keskusteleminen, eikä niinkään yhdessä tekeminen tai harrastaminen. Naiset ovat miehiä ahkerampia seurustelemaan tuttaviansa kanssa ja heidän sosiaalinen kanssakäyminen lisääntyykin ikäännyttäessä, vaikka usein toisin luullaan. Yhdessä oleminen on pääsääntöisesti jotain tekemistä, kuten retkeilyä tai ulkoilua, joka on miehille yleisempää kuin naisille. Ikääntyvillä miehillä on seurassaan useammin perheenjäseniä kuin naisilla. Eläkeikäisten naisten keskuudessa ilmenee myös yksinäisyyttä, mikä johtunee naisten pidemmästä eliniästä.

Ihmiselle on tärkeää, että hän tuntee itsensä arvostetuksi ja tarpeelliseksi. Jokainen meistä haluaa kuulua johonkin ryhmään ja olla kanssakäymisessä muiden ihmisten kanssa. On luonnollista, että ihminen tahtoo olla sekä antaja että vastaanottaja. Ryhmässä toimiminen laajentaa näkökulmia, opettaa kuuntelemaan ja huomioimaan toiset ihmiset sekä luo henkistä turvallisuutta. Eri ympäristöissä ryhmän jäsenet saavat rohkeutta osallistua erilaisiin toimintoihin. (Kempainen 2000, 37–38.)

2.1.1 Sosiaaliset verkostot

Verkostolla voidaan kuvata ihmissuhteiden kokonaisuutta ja vuorovaikutusta. Verkosto on teoreettinen malli, joka voi toimia henkilölle henkisenä tukena tai konkreettisena avunantajana. Tukiverkostoja on kahden tyyppisiä; osa tukiverkoista on virallisia ja osa epävirallisia. Virallisiksi tukiverkoiksi luetaan viranomaisverkostot, jotka voivat olla joillekin ihmisille ainoat vuorovaikutusyhteydet. Epävirallisilla tukiverkostoilla tarkoitetaan ihmisen eri vuorovaikutuskontakteja, joita heillä on muun muassa sukulaisten, perheen ja ystävien kanssa. (Jokinen & Malin 2000, 11.)

Ihmisen ikääntyessä omaisten ja sosiaalistenverkostojen merkitys kasvaa ja ne voivat saada uusia ulottuvuuksia. Muuttoliikkeestä johtuen eri sukupolvet asuvat usein eri paikkakunnilla. Tällöin ikääntyvien ihmisten perheen ulkopuolisten

sosiaalisten verkostojen merkitys kasvaa. Eläkeläisyhdistykset, naapurit, seurakunta ja monet muut ryhmät tarjoavat hyviä verkostovaihtoehtoja. (Sonkin, Petäkoski-Hult, Rönkä & Södergård 2001, 102–103.)

Verkostojen rajat ovat usein hyvin hämärät, eikä niitä välttämättä ole mahdollista nähdä ulkoapäin. Sosiaalisessa verkostossa on keskeistä kahden ihmisen välinen sosiaalinen suhde tai sidos. Ikääntyvillä ihmisillä perhesiteiden merkitys korostuu niiden tuttuuden johdosta. Toisaalta ikääntyvien ihmisten kontaktit esimerkiksi ystäviin ja työtovereihin vähenevät merkittävästi, kun taas suhteet virallisiin auttajiin voivat lisääntyä huomattavasti. Tämän johdosta ikääntyneet voivat kokea omat verkostonsa vieraaksi ja ulkopuoliseksi. (Marin 2008, 72–74.)

2.1.2 Yksinäisyys ikäännyttäessä

Yksinäisyys käsitteenä on osittain vaikeasti määriteltävissä ja moniulotteinen. Yleinen käsitys yksinäisyydestä on, että sillä kuvataan ihmisen omaa sisäistä kokemusta. Ikääntyneillä yksinäisyyden tunteet ovat tavallisia. Ne voivat yhdessä sosiaalisen eristäytyneisyyden kanssa johtaa eri sairauksiin, kuten dementiaan. Yleensä yksinäisyys koetaan negatiivisena kokemuksena, mutta se voi olla elämäntilanteesta riippuen myös myönteinen kokemus. (Routasalo & Pitkälä 2005, 19–26.)

Ikääntyville yksinäisyys on lähes poikkeuksetta negatiivinen kokemus. Vanhemmalla väestöllä suurimmat yksinäisyyden aiheuttajat ovat leskeksi jääminen, tärkeiden ihmissuhteiden katkeaminen, tarpeettomuuden tunne ja heikentynyt terveydentila. Ikääntyneiden yksinäisyyttä on pyritty lievittämään lisäämällä kotiapua, päivittäisiä kontakteja sekä järjestämällä erilaista ryhmä- ja viriketoimintaa. Ikääntyneen henkilön kokemaa yksinäisyyden tunnetta ei voida lievittää, ellei henkilö itse ole valmis edistämään sosiaalisten suhteiden syntymistä ja säilymistä. (Routasalo & Pitkälä 2005, 19–26.)

2.2 Ikääntymisen yhteiskunnalliset vaikutukset

Ikääntyvän väestön kasvun vaikutus yhteiskunnalliseen päätöksentekoon on tulevaisuudessa merkittävä. Omista oikeuksistaan, muun muassa eläkkeistään ja muusta sosiaaliturvasta huolehtivien ikääntyneiden vaikutusvalta kasvaa nuoriin verrattuna. Tällainen tilanne johtaa siihen, että on keskusteltava siitä, kuinka vältyttäisiin mahdollisilta sukupolvien välisiltä jännitteiltä. Tällä hetkellä noin neljännes äänestysikäisestä väestöstä on yli 60-vuotiaita eli ikääntyneellä väestöllä on aikaisempaa suurempi mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Voi olla odotettavissa, että eläkeläiset kokoavat voimansa omien etujensa puolustamiseen, sillä he ottavat yhä enemmän kantaa lehtien palstoilla yhteiskunnallisiin päätöksiin. (Pukkila 2005, 42–43.)

Suurten ikäluokkien ikääntyminen

Suomessa suuret ikäluokat syntyivät välittömästi sotien jälkeen vuosina 1945–1950. Väestöllinen toipuminen olikin nopeampaa kuin monessa muussa maassa. Suuret ikäluokat syntyivät hyvin lyhyellä aikavälillä ja näin ollen ne muodostavat oman sukupolvensa. Suurin syntyvyys Suomessa on ollut vuoden 1945 elo-syyskuussa, noin yhdeksän kuukautta sen jälkeen, kun miehet palasivat rintamalta. Tällöin parhaimpina päivinä lapsia saattoi syntyä lähes viisisataa. (Karisto 2005, 17–24.)

Lähitulevaisuudessa nähdään, mitä vaikutuksia suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisestä aiheutuu. On mahdollista, että ikääntyneiden osallistuminen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon kasvaa. Aktiivisilla ja hyväkuntoisilla eläkeläisillä on aikaa ja tahtoa paneutua yhteiskunnallisiin kysymyksiin, eivätkä he halua siirtyä syrjään antaen tilaa nuoremmille. (Kurki 2007, 18.) Tällä hetkellä yhteiskunnassamme on tärkeää kuunnella, mitä suuret ikäluokat ajattelevat ikääntymisestään ja millaisia visioita heillä on elämästään ikääntyneenä. (Sainio 2004, 34).

Elina Sainion (2004, 73–74) opinnäytetyön tuloksista ilmenee, että pian eläkkeelle jäävät suuret ikäluokat tiedostavat oman merkityksensä yhteiskunnalle. Suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen myötä yhteiskunnasta katoaa suuri määrä tietotaitoa ja työvoimaa on mahdollista tietyillä aloilla, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa. Toisaalta on huomioitava, että eläkeikää pyritään nostamaan. On kuitenkin muistettava, että myös suurissa ikäluokissa on pitkäaikaistyöttömiä, joiden eläkkeelle siirtyminen ei aiheuta kovin merkittäviä yhteiskunnallisia muutoksia.

2.3 Eläkeikä

Normaalina eläkeikänä Suomessa on pidetty 65 ikävuotta. Vain yksi kymmenestä työskentelee näin pitkään ja keskimäärin eläkkeelle jäädään jo viisi vuotta aikaisemmin. (Helminen & Karisto 2005, 16.) Tulevaisuudessa ikääntyvillä on luvassa terveitä ikävuosia enemmän kuin aikaisemmin. Tämän myötä iäkkäitä työntekijöitä on Suomessa aikaisempaa enemmän ja ikääntyneiden työllisyysaste on kansainväliseen tasoon verrattuna korkea. (Karisto 2008, 82–84.)

Eläkkeelle siirtyminen tuo ihmisen elämään monenlaisia muutoksia. Erityisesti sosiaalisen elämän muuttuminen voi olla vaikea asia. Juuri eläkkeelle siirtyneet henkilöt tarvitsevat tukea sopeutuakseen uuteen elämäntilanteeseen. Eläkeläisten keskuudessa toimittaessa tulee huomata heidän olevan sekä omia persoonia että ainutlaatuisia yksilöitä. Samankäiset henkilöt voivat olla hyvinkin erilaisia fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. (Kurki 2007, 15–21.)

Leena Kurki (2007, 21) kirjoittaa seuraavasti; ”Elettyjen vuosien määrään perustavassa kronologisessa näkemyksessä eläkkeelle lähteminen on portti, josta astutaan vanhuuteen”. Ansa Koskisen (2005, 10) mukaan eläkkeelle siirtyminen voi olla ihmiselämän suurimpia kriisejä. Merkittävän työuran tehnyt ihminen saattaa voida pahoin siirtyessään eläkkeelle Tunteet mihinkään kuulumattomuudesta ja siitä ettei kukaan tarvitse heidän ammattitaitoaan tai osaamistaan, tuovat eläkeläisille kokemuksen tarpeettomuudesta. Juuri

eläkkeelle siirtyneet voivat kokea olevansa kasvotonta eläkeläisjoukkoa, jota nuorempi väestö pitää yhteiskunnallisena taakkana.

Eläkeikä voidaan nähdä suurena sosiaalipoliittisena saavutuksena, mutta samalla se on myös keino poistaa vähemmän tuottavia ja vanhanaikaisia ikäluokkia työelämästä. Suomessa kuudestakymmenestä ikävuodesta on tullut eläkeikätoiveiden takaraja. Eläkeiän kynnyksellä tunteet ovat monensuuntaisia, vaikka eläkkeelle siirtymistä on odotettu ja toivottu. Useimmiten eläkkeelle siirtyminen nähdään positiivisena asiana. Eläke on oikeus, jonka mahdollistaa pitkä työura. Samalla se on myös helpotus, vastuuton autonomia. Eläkkeelle siirtymisen jälkeen voi olla houkuttelevaa kokeilla jotain uutta ja ennen kokemattomaa. Kulttuurisesta uudelleenmäärittelystä huolimatta eläke on vanhojen ihmisten taloudellinen, sosiaalinen ja moraalinen tila. (Julkunen 2005, 273–294.)

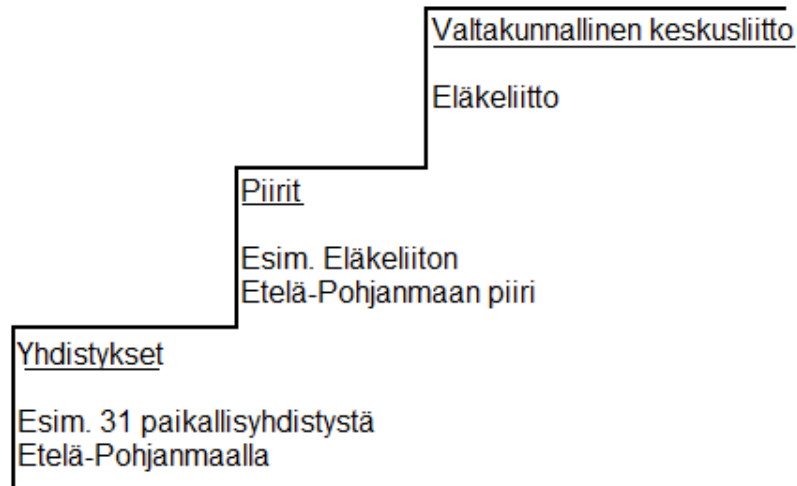
3 KANSALAISTOIMINTA

Lähes jokainen ihminen on kuulunut tai kuuluu johonkin järjestöön. Ihmisen ikääntyessä järjestöjen ja verkostojen merkitys kasvaa, koska luonnolliset sosiaaliset kontaktit vähenevät. Erilaiset järjestöt ja verkostot lievittävät omalta osaltaan ikääntyvien kokemaa yksinäisyyttä. Ikäihmisiä käsittelevien tutkimustulosten mukaan eläkeläisjärjestöt ovat suosittuja. Tässä luvussa esitellään kolmatta sektoria ja järjestötoimintaa yleisesti sekä tarkastellaan aihetta ikääntyneiden näkökulmasta. Kolmannella sektorilla tässä tutkimuksessa tarkoitetaan pääasiallisesti yleishyödyllisiä yhdistyksiä.

3.1 Järjestötoiminta

Lait sekä käytännöt muodostavat järjestö- ja yhdistystoiminnalle keskeisiä periaatteita, joita ovat julkisuus, vapaaehtoisuus, kansanvaltaisuus ja yhdenvertaisuus. Julkisuusperiaate toteutuu, kun yhdistys rekisteröidään ja sen myötä yhdistysrekisteriin merkityt tiedot tulevat julkisiksi. Vapaaehtoisuuden periaate antaa yhdistyksen jäsenelle oikeuden erota ja liittyä yhdistykseen. Kansanvaltaisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteet edellyttävät, että yhdistyksen päätäntävalta on sen jäsenillä sekä kaikilla on yhdenvertaiset oikeudet ja velvollisuudet. (Lihavainen 1996, 9.)

Järjestöjen rakenne on yleensä kolmiportainen. Ne muodostuvat paikallisyhdistyksistä, piireistä ja valtakunnallisesta keskusjärjestöstä. Ensimmäisen perusportaan muodostavat paikalliset henkilöjäsenyhdistykset. Toisena portaan ovat piirit, jotka koostuvat yleensä yhden maakunnan paikallisista henkilöjäsenyhdistyksistä. Piirit ja niiden alla toimivat paikalliset henkilöjäsenyhdistykset ovat jäseninä valtakunnallisessa keskusliitossa, jotka muodostavat kolmannen tason. (Lihavainen 1996, 10–11.) Eläkeliiton rakenne noudattaa myös kolmiportaista järjestelmää, joka on kuvattuna seuraavalla sivulla kuviossa yksi.

KUVIO 1. Eläkeliiton kolmiportainen rakenne.

3.2 Ikäihmiset järjestöissä

Eläkeläiset osallistuvat nuoria ahkerammin järjestötoimintaan. Tämä ilmenee tarkasteltaessa erityisesti seurakuntia sekä muuta uskonnollista toimintaa. Eläkeläisistä monet työskentelevät useamman järjestön hyväksi. (Niemi 2002, 24.) Enemmän kuin puolet yli 60-vuotiaista suomalaisista osallistuu vapaaehtoistyötä tekevän järjestön, etujärjestön tai seurakunnan toimintaan. Eläkeliitto katsotaan etujärjestöksi ja ikääntyneet ihmiset osallistuvatkin eniten eläkeläisjärjestöjen toimintaan. Muita etujärjestöjä ikäihmisille ovat esimerkiksi potilas- ja asiakasjärjestöt, veteraanijärjestöt sekä poliittiset järjestöt, joilla on usein omat seniorijärjestönsä. (Vaarama, Hakkarainen & Laaksonen 1999, 19.)

Jopa runsas neljännes ikäihmisistä on mukana eläkeläisjärjestöjen toiminnassa. Kokonaisvertailussa suomalaisten ikäihmisten yhteiskunnallinen aktiivisuus on korkeaa verrattuna muiden EU-maiden ikäihmisiin. Myös sukupuoli näyttää vaikuttavan osallistumisaktiivisuuteen eri järjestöjen toiminnassa. Miehet ovat naisia aktiivisempia osallistumaan etujärjestöjen toimintaan, kun taas seurakunnan ja vapaaehtoisjärjestöjen toiminnassa naiset ovat miehiä aktiivisempia. (Vaarama, Hakkarainen & Laaksonen 1999, 19–20.)

3.3 Kolmas sektori

Jo 1990-luvun puolivälissä kuntien ja kolmannen sektorin välillä oli paljon yhteistyötä, vaikka järjestöjen palvelurooli ei ollut kovin laajan keskustelun kohteena. Vuosituhannen vaihteessa suomalaisessa järjestökentässä tapahtui muutoksia, joiden seurauksena järjestöjen toiminta on suuntautunut ulospäin. Osittain avautuminen on tapahtunut pakosta, sillä kilpailu jäsenistä on koventunut eri järjestöjen välillä. (Helander 2004, 87–88.)

Kolmannen sektorin muodostavat organisaatiot kytkevät ihmisten yhteisiä kokemuksia, identiteettejä, elämäntapoja ja intressejä laajempiin yhteyksiin. Tällaiset organisaatiot ovat usein autonomisia suhteessa markkinoihin ja julkiseen sektoriin. Ne ovat voittoa tavoittelemattomia eivätkä toimi yritysten kaltaisesti. 1990-luvulla tehtiin laajoja kokeiluja työllisyyden ja palvelujärjestelmän kehittämisen alueilla. Näistä aineksista muodostui ”uusi kolmas sektori”. Tämän mukaan kolmas sektori ei perustu ensisijaisesti vapaaehtoisuudelle, vaan kolmatta sektoria määritellään entistä enemmän julkisen sektorin ja markkinoiden kielellä sekä niiden odotusten mukaisesti. Kolmas sektori on nykyisin osa julkista palvelurakennetta. (Pyykkönen, 2008.)

Monet paikallisyhdistykset ja eri järjestöt toimivat jäsentensä edunvalvojina. Järjestöt toteuttavat kahta tehtävää. Ne valvovat jäsentensä etuja ja oikeuksia sekä tuottavat palveluja niin jäsenille kuin myös ulkopuolisille kansalaisille. Järjestöt ovat edunvalvoja ja vaikuttajia suhteessa kuntiin. Edunvalvontajärjestöiksi luetaan yleensä ammatilliset järjestöt, henkilöstöjärjestöt, elinkeinoelämänjärjestöt ja maataloudenjärjestöt. Eläkeläisjärjestöjen katsotaan olevan aatteellisia yhdistyksiä, mutta samalla ne esiintyvät edunvalvontatoimijoina. Mielenkiintoista on, että eläkeläisjärjestöissä edunvalvonta saa näkyvämmän roolin kuin esimerkiksi sosiaalisen yhdessäolon edistäminen. (Helander 2004, 18–29.)

4 ELÄKELIITTO

Edellisessä luvussa nousi esille, että eläkeläisjärjestöt ovat osa kolmatta sektoria. Eläkeläisjärjestöjä on useita ja niistä suurin on Eläkeliitto. Sen toimintaa ohjaavat erilaiset arvot ja tavoitteet. Eläkeliiton keskeisimpiä toiminnan muotoja ovat edunvalvonta sekä erilaisten palvelujen ja yhdessäolon järjestäminen. Tässä luvussa esitellään Eläkeliiton toimintaa valtakunnallisesti ja Etelä-Pohjanmaan piirin osalta.

4.1 Historia ja synty

1960-luvulla syntyi Keskustapuolueessa ajatus perustaa oma eläkeläisjärjestö, sillä eläkeläisten määrä lisääntyi nopeasti. Oman lisänsä tähän toi rintamamiesten eläke- ja sosiaaliasioiden edistäminen, joka sai aikaan liikettä poliittisella kentällä. Tähän aikaan Keskustapuolueen eduskuntaryhmälle eläkeasiat olivat hyvin keskeisiä, sillä maaseudun väestön eläketurva oli ollut heikko. Vasemmistolaisilla puolueilla oli taajamissa ja kaupungeissa omat eläkeläisjärjestönsä. (Sarlund 2008, 236–237.)

Eläkeliitto perustettiin vuonna 1970 Helsingissä, jossa sijaitsee edelleen liiton keskustoimisto. Tavoitteena oli luoda poliittisesti sitoutumaton eläkeläisten etujärjestö, johon voisivat liittyä kaikki ikäihmiset ilman aatteellisia ristiriitoja. Ensimmäisen toimintavuoden tärkein tehtävä oli uusien yhdistysten perustaminen. (Kaskia 2000, 10–13.) Vastaperustetun Eläkeliiton toiminta tapahtui talkoohengessä. Ainoastaan Keskustapuolue ja Maaseudun yhteisvaliokunnan säätiö antoivat pientä tukea Eläkeliitolle. Myöhemmin valtio ja Raha-automaattiyhdistys tukivat toimintaa rahallisesti. (Sarlund 2008, 237.)

Alusta alkaen Keskustapuolueessa on suhtauduttu Eläkeliiton toimintaan pääasiassa myönteisesti. Monien yhdistysten jäsenten aatteellinen tausta muistuttaa puolueen aatteita, vaikka Eläkeliitto onkin poliittisesti sitoutumaton. Tästä huolimatta Keskustapuolue ei ole saanut Eläkeliitosta sisarjärjestöä. (Kaskia 2000, 14–15.)

4.2 Eläkeliiton arvot ja tavoitteet

Eläkeliitolla on omat säännöt ja sosiaalipoliittinen ohjelma. Nämä kertovat sen, mitä Eläkeliiton jäsenet odottavat yhteiskunta- ja sosiaalipolitiikalta. Eläkeliiton toiminnan valtakunnalliset tavoitteet koostuvat kymmenestä eri osa-alueesta:

1. *Oikeus tasa-arvoiseen kohteluun yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä.*
 2. *Oikeus osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon.*
 3. *Oikeus ihmisarvoa kunnioittavaan vanhuuteen.*
 4. *Kansaneläkkeiden tasokorotuksia jatkettava.*
 5. *Eläkeindeksien epäoikeudenmukaisuudet korjattava.*
 6. *Verotusta oikeudenmukaistettava.*
 7. *Vanhuspalvelut turvattava lainsäädännöllä.*
 8. *Vanhusasianvaltuutetun toimi perustettava.*
 9. *Erytysosaamista lisättävä vanhuspalveluissa.*
 10. *Kansalaistoiminnan toimintaedellytykset turvattava.*
- (Eläkeliitto 2009.)

Näiden tavoitteiden avulla Eläkeliitto valvoo ikäihmisten etuja yhteiskunnassa. Eläkeliiton keskeisimmiksi toimintaa ohjaaviksi arvoiksi nousevat tasa-arvo, vuorovaikutus, yhteisvastuu, inhimillisyys ja oikeudenmukaisuus. Lisäksi Eläkeliitto on laatinut toimi- ja luottamushenkilöille eettiset periaatteet, joiden mukaan heidän tulee toimia. Samat eettiset periaatteet koskevat myös vapaaehtoistyötä, jota Eläkeliiton toimesta tehdään. Tiivistettynä eettiset periaatteet koskevat seuraavia asioita: syrjinnän ehkäiseminen, oikeudenmukaisuus, kunnioitus, luottamuksellisten suhteiden ylläpito jäseniin ja muihin järjestöihin, vapaaehtoistyötä tukeva toiminta sekä avoin tiedottaminen Eläkeliiton jäsenille. Piirien ja järjestöjen ei tule tavoitella sosiaalisia, taloudellisia tai muunlaisia omia etuja. (Eläkeliitto 2009.)

4.3 Eläkeliiton toiminta eri tasoilla

Eläkeliiton toiminnassa on kyse kokonaisuudesta, jossa toimitaan sen mukaan, missä on eniten asiaan liittyvää osaamista, tietoa sekä vaikuttamiskeinoja. Eläkeliitossa työskennellään toinen toistaan tukien yhteisten tavoitteiden

puolesta. Pääosin Eläkeliiton toiminta perustuu arjen asiantuntijuuteen, tietoon ja järjestöpäätöksiin. Perustehtävänä Eläkeliitolla on hyvän ikääntymisen ja ihmisarvoisen vanhuuden turvaaminen kaikille. Tämä edellyttää yhteistyötä monien eri sektoreiden kanssa. Eläkeliiton toiminta koostuu erilaisista kursseista ja koulutuksista, joita järjestetään valtakunnallisesti. Piirien ja yhdistysten tekemät joululehdet ovat perinteinen toiminnan osa. Erilaiset matkat ja lomat ovat eläkeläisten suosituimpia ajanvietteitä. Perniössä sijaitseva Lehmiranta on toiminut yli 30 vuotta Eläkeliiton kurssi- ja lomakeskuksena. Vastaavasti Ylitorniolla toimii lomakeskus Karemajat, joka on suosittu lomakohde. Lisäksi eläkeläiset osallistuvat vapaaehtoistyöhön, järjestävät erilaisia kulttuuri- ja liikuntatapahtumia, kerhoja sekä edunvalvontaa. (Eläkeliitto 2009.)

Edunvalvonta on yksi keskeisimpiä Eläkeliiton toiminnan muotoja. Kunnallisella tasolla Eläkeliitto vaikuttaa yhdistyksiensä ja vanhusneuvostojen kautta. Valtakunnallisella tasolla edunvalvontaa ylläpidetään pitämällä yhteyttä päättäjiin, tekemällä kannanottoja ja vaikuttamalla eläkeläisliittojen EETU ry etujärjestön kautta. Viimeisimmät Eläkeliiton tekemät kannanotot eduskunnalle ovat koskettaneet mediamaksuja ja hyvää ikääntymistä. Kannanottojen tavoitteena on tuoda eläkeläisten mielipiteet kuuluviin. Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry on perustettu vuonna 2006 ja siihen kuuluu kuusi eri eläkeläisjärjestöä: Eläkeliitto ry, Eläkeläiset ry, Eläkkeensaajien Keskusliitto, Kansallinen senioriliitto ry, Kristillinen Eläkeliitto ry ja Svenska pensionärsförbundet rf. Etujärjestö tekee laajaa edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä eläkeläisten etujen parantamiseksi. Se perustettiin etujärjestökysymyksien, edunvalvonnalle asetettujen tavoitteiden ja tarpeiden noustessa ajankohtaisiksi. Neuvotteluihin otettiin mukaan järjestöt, jotka omaavat riittävät voimavarat, vakiintunen toiminnan ja uskottavat yhteiskuntasuhteet. (Eläkeliitto 2009.)

4.4 Etelä-Pohjanmaan piiri

Pohjois-Pohjanmaalla perustettiin Eläkeliiton piiri jo vuonna 1972, mutta piirien perustaminen tuli virallisesti mahdolliseksi vasta seuraavana vuonna. Eläkeliitto oli aluksi varovainen piirien perustamisen suhteen. Keväällä 1974 Eläkeliiton piirejä oli yhteensä jo kuusi. Etelä-Pohjanmaan piiri perustettiin kesällä vuonna 1975 Keskustapuolueen piiritoimistossa. Piirin yhdistysten viidenkymmenen pennin jäsenmaksusta päätettiin saman vuoden syyskokouksessa. Kyseisessä syyskokouksessa pohdittiin eläkeläisten heikkoja oikeuksia ja väliinpuotoajan roolia. (Hölsömäki 2005, 10–13.)

Ennen Etelä-Pohjanmaan piirin perustamista, oli maakuntaan perustettu 11 Eläkeliiton yhdistystä. Innostusta alueella lisäsi Eläkeliiton kokous vuonna 1971 Seinäjoella. Kaikki 31 Etelä-Pohjanmaan piiriin kuuluvaa yhdistystä oli perustettu vuoteen 1984 mennessä. Etelä-Pohjanmaan piiri on jäsenmäärältään (19 126 jäsentä) liiton suurin piiri. (Hölsömäki 2005, 14.)

Etelä-Pohjanmaan piirin korkein päättävä elin on piirikokous, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Piirikokoukseen osallistuvat yhdistyksien viralliset edustajat ja heidän tehtävänä on valita piirihallitus, joka kokoontuu noin kymmenen kertaa vuodessa. Etelä-Pohjanmaan piiriin kuuluvien yhdistyksien tärkeimpiä tehtäviä on kiinnittää erityishuomiota jäsenhankintaan ja jäsenhuoltoon. Piirin toimesta jäseniä kannustetaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja rakentavaan yhteistyöhön kaikenikäisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Tavoitteena on saada eläkeläisten suhteellista osuutta vastaava määrä ikäihmisiä päätöksentekoihin sekä yhteiskunnan eri sektoreja edustaviin työryhmiin ja neuvottelukuntiin. Etelä-Pohjanmaan piirin toiminnan perustana on yhdistyksessä tehtävä vapaaehtoisuuteen perustuva perusjärjestötyö. Nykyaikaiseen järjestötyöhön kuuluu jatkuva arviointi ja kehittyminen ajan vaatimusten mukaan. Työ on vaativaa, mutta tarjoaa tekijälleen arvokasta elämänsisältöä. (Toimintasuunnitelma 2009.)

Etelä-Pohjanmaan piiriin kuuluvien yhdistyksien toiminta on monipuolista. Yhdistyksien jäsenet matkailevat paljon sekä kotimaassa että ulkomailla.

Eläkeliiton matkoilla huolehditaan toisistaan, tunnetaan ystävyyttä ja saadaan virkistävää vaihtelua arkielämään. Piirin toimesta järjestetään paljon liikunnallista toimintaa. Tavoitteena onkin mielen ja kehon hyvinvointi, mukava yhdessäolo ja parantunut toimintakyky. Piirinmestaruuksia ratkotaan hiihdossa, suunnistuksessa, bocciassa, golfissa ja rantaonginnassa. (Toimintasuunnitelma 2009.)

Liikunnan lisäksi yhteistyötä tehdään seurakunnan kanssa muun muassa järjestämällä virsilauluiltoja. Etelä-Pohjanmaan piirin alueella järjestetään myös teatterinäytöksiä, kuorotoimintaa, ja runokilpailuja eläkeikäisille. Yksi keskeinen toiminta-alue on huolehtia vapaaehtoistyötä tekevien hyvinvoinnista. Jäsenille on kehitelty vapaaehtoistoiminnan kortti (liite 3), jota piirin toiminnasta innostetaan täyttämään. (Toimintasuunnitelma 2009.)

5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TOTEUTUS

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää ja laajentaa tietoa Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piirin toiminnasta. Tarkoituksena on tuoda esille jäsenten omia kokemuksia ja mielipiteitä Eläkeliiton yhdistystoiminnasta. Tämän luvun tarkoituksena on selventää tutkimusmenetelmiä ja tutkimuksen toteutusta.

Tutkimuksen pääkysymyksen avulla selvitetään:

- Millaisia merkityksiä Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piirin aktiivit näkevät yhdistystoiminnallaan olevan?

Alakysymysten kautta tarkennetaan seuraavia asioita:

- Mitkä ovat Eläkeliiton toiminnan keskeisimmät tulevaisuuden haasteet?
- Miten jäsenet kokevat pääsevänsä vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin Eläkeliiton kautta?
- Mitä Eläkeliiton toiminta antaa jäsenilleen?
- Miten Eläkeliiton toiminta tukee eläkkeelle siirtymistä?

5.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimukseni kohderyhmänä ovat Etelä-Pohjanmaan Eläkeliiton piirihallituksen jäsenet, joita on yhteensä neljätoista. Haastateltavat ovat kotoisin Etelä-Pohjanmaan alueelta. Kyselyyn vastasi 13 piirihallituksen jäsentä yhden jättäessä vastaamatta. Vastanneista henkilöistä seitsemän on naisia ja miehiä kuusi. Vanhin vastaaja on syntynyt vuonna 1932 ja nuorin vuonna 1947. Kyselyyn vastanneet ovat olleet eläkkeellä 3–20 vuotta. Tutkimustani selkeyttääkseni halusin rajata haastateltavien määrää ja siksi päädyin tekemään kyselyn piirihallituksen jäsenille, enkä esimerkiksi kaikille Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan paikallisyhdistyksien henkilöjäsenille.

5.2 Aineiston tuottaminen

Kyselylomake on tietoisuuden ja ajattelun sisältöihin kohdistuva menetelmä. Kysely tunnetaan survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä. Survey on englanninkielinen termi, joka tarkoittaa sellaisia haastattelun, havainnoinnin ja kyselyn muotoja, joissa kohdehenkilöt muodostavat näytteen tai otoksen tietyistä perusjoukosta. Kyselytutkimuksen etuna on muun muassa se, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto ja kysyä monia asioita. Samalla se on tehokas ja nopeasti analysoitava tutkimusmenetelmä. Hyvän lomakkeen laatiminen vie kuitenkin aikaa ja vaatii myös tutkijalta monenlaista taitoa ja tietoa. Kyselylomakkeen heikkoutena on, ettei ole mahdollisuutta saada varmuutta, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 193–204.)

Toteutin tutkimukseni lähettämällä postitse kyselylomakkeet piirihallituksen jäsenille. Kyselylomakkeen mukana lähetin heille saatekirjeen ja postimerkillä varustetun palautuskuoren. Uskon tästä olleen hyötyä, sillä vain yksi lähetetty kyselylomake jäi saapumatta. Kyselylomakkeessa kysymykset jakautuivat kolmeen aihealueeseen: taustatiedot, Eläkeliittoa ja sen toimintaa koskevat kysymykset ja eläkkeelle siirtymistä koskevat kysymykset. Lomakkeessa oli runsaasti avoimia kysymyksiä, jotta eläkeläisten oma ääni saataisiin kuuluviin. Ainoastaan vastaajien taustatietoja koskevat kysymykset olivat suurimmaksi osaksi strukturoituja. Ennen tutkimukseni aloittamista pyysin kyselylomakkeesta palautetta ohjaavan opettajan lisäksi Etelä-Pohjanmaan Eläkeliiton piirin toiminnanjohtajalta. (Liite 1)

Yleensä kyselylomaketta käytetään laajojen tutkimusaineistojen keräämiseen. Tässä tutkimuksessa tutkittavien määrä ei ollut kovinkaan suuri, mutta kyselylomakkeessa olleiden avoimien kysymysten avulla sain kokoon kattavan aineiston. Piirihallituksen jäsenten vastaaminen kyselyyn oli aktiivista. Tässä tutkimuksessa piirihallituksen jäsenet edustavat Etelä-Pohjanmaalla toimivien yhdistyksien jäseniä. Tutkimuksen luotettavuutta saattaa heikentää kuitenkin se, että piirihallituksen jäsenet voivat olla huomattavasti aktiivisempia osallistujia muihin jäseniin verrattaessa.

5.3 Puolistrukturoitu teemahaastattelu

Tutkimukseni toteutuksessa on selvästi havaittavissa puolistrukturoidun teemahaastattelun piirteitä. Kyseessä ei kuitenkaan ole varsinainen teemahaastattelu, sillä aineiston kerääminen on tapahtunut postitse lähetetyn kyselylomakkeen avulla. Tutkimustani voi siis kutsua teemakyselyksi. Työni noudattaa teemahaastattelun ominaispiirteitä, jonka johdosta haluan tuoda ne esille. Tutkimusaineisto tuotettiin tiettyjen teemojen ja alateemojen avulla.

Sirkka Hirsjärven ja Helena Hurmeen (2008, 47–48) mukaan teemahaastattelu on lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä, koska haastattelun aspekti, aihepiiri ja teema-alueet ovat kaikille samat. Teemahaastattelun ominaispiirre on, että tiedetään haastateltavien kokeneen jonkin tietyn tilanteen. Tutkija selvittelee aiheeseen liittyvää viitekehystä ja kehittää sen pohjalta haastattelun rungon. Haastattelussa keskitytään lähinnä haastateltavien subjektiiviseen kokemukseen.

Teemahaastattelun etuna on se, että se sopii sekä kvalitatiiviseen että kvantitatiiviseen tutkimukseen. Nimensä mukaisesti teemahaastattelu etenee tiettyjen teemojen avulla. Teemahaastattelussa tulee ilmi ihmisen omat tulkinnat asioista ja se tuo tutkittavan äänen kuuluviin. Oletuksena onkin, että teemahaastattelun avulla voidaan tutkia ihmisten ajatuksia, kokemuksia, tunteita ja uskomuksia. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47–48.)

Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeen kysymykset on jaettu kolmeen eri aihealueeseen. Tutkimukseni lähtökohtana on, että kaikki vastaajat ovat kokeneet saman tilanteen, eli tässä tapauksessa he kaikki ovat eläkeläistoiminnan aktiiveja. Avoimien kysymyksien avulla tuloksista voidaan tutkia henkilöiden ajatuksia, kokemuksia ja tunteita Eläkeliiton toiminnasta ja yhdistystoiminnan merkityksestä.

5.4 Tutkimusaineiston analysointi

Saatuani kyselylomakkeet takaisin, laitoin jokaisen kysymyksen omalle paperille kerätäkseni kaikkien vastaukset yhteen. Tämän jälkeen etsin vastauksista yhtäläisyyksiä ja yleisiä tyypejä. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti ja sieltä nostettiin esille keskeisiä teemoja. Teemoittelun avulla sain tutkimuskysymyksiin vastaukset. Teemat kuvaavat hyvin koko aineiston sisältöä. Jari Eskolan ja Juha Suorannan (2003, 174–175) mukaan aineistosta nostetaan esille tutkimusongelmia valaisevia teemoja. Näin ollen on mahdollista vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä ja ilmenemistä aineistossa. Tekstimassasta onkin löydettävä oleelliset aiheet. Teemoittelu vaatii teorian ja empirian vuorovaikutusta, joka tutkimustekstissä näkyy niiden lomittumisesta toisiinsa.

Tutkimuksen aineiston määrä on kyselytutkimukseksi suhteellisen pieni, joten tavoitteenani on tehdä mahdollisimman kattavaa analyysia. Tuloksia esiteltäessä pyrin vertailemaan miesten ja naisten vastauksia, koska heillä on usein erilaiset näkökulmat asioihin. Lopuksi olen tiivistänyt taulukkoon keskeisiä asioita, joita tutkimustuloksista nousi esille.

Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään yleensä pieneen määrään tapauksia ja pyritään analysoimaan niiden tuloksia mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston koolla ei ole suoranaista vaikutusta eikä merkitystä tutkimuksen onnistumisen kannalta. Aineiston tehtävä on tavalla tai toisella toimia tutkijan apuna hänen rakentaessa käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin vaan ymmärtämään, kuvaamaan ja antamaan teoreettisia tulkintoja jostakin ilmiöstä. (Eskola & Suoranta 2003, 18–62.)

Tyypittely

Tyypittelyssä on kyse aineiston ryhmittelystä tyypeiksi, selviksi ryhmiksi samankaltaisia tarinoita. Tyypit tiivistävät aineistoa ja niihin sisällytetään kaikkea sellaista, jota yksittäisessä vastauksessa ei ole. Parhaimmillaan tyypit kuvaavat

laajasti ja taloudellisesti aineistoa. Laadullinen aineisto esitetään usein teemoittain. Analyysia voidaan jatkaa pitemmälle rakentamalla vastauksista yleisimpiä tyyppejä. Tyypittelyssä ei tarvitse etsiä perinteistä vaan huomion voi kiinnittää tyypillisestä poikkeavan etsintään. (Eskola & Suoranta 2003, 181.)

Tulosten pohjalta olen kehittänyt neljä erilaista henkilöä, jotka kuvaavat yleisimpiä vastaajatyyppejä. Tyypit eivät kohdistu kehenkään tiettyyn henkilöön ja heidän nimet ovat keksittyjä. Vastauksista lainatut tekstit eivät tarkoita sitä, että kyseinen vastaaja edustaisi juuri tätä tyyppiä, vaan ne ovat havainnollistamassa tuloksiani. Mikään näistä tyypeistä ei edusta oikeaa tai väärää, vaan kaikki heistä ovat yhtä tärkeitä jäseniä. Tyyppien ominaispiirteitä on osittain korostettu tai kärjistetty, mutta niiden kautta nousee esille todellisia tuloksia. Kukaan jäsenistä ei varmasti edusta suoranaisesti yhtä tyyppiä, vaan heissä voi olla tiettyjä ominaisuuksia näistä kaikista tyypeistä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tämän luvun tarkoituksena on esitellä keskeisiä teemoja, joita aineistonanalyysin kautta nousi esille. Tekstin elävöittämiseksi käytän suoria lainauksia. Tutkimuksessani ei esiinny vastaajien henkilötietoja, eivätkä ne ole tutkimukseni kannalta oleellisia. Kyselyyn vastanneet toivat hyvin esille ajatuksensa ja mielipiteensä Eläkeliiton toiminnasta. Kokonaisuudessaan aineisto oli kattava.

6.1 Eläkeikä - portti uuden elämän alkuun

Mielikuvat ja tunteet eläkeikästä ja eläkkeelle siirtymisestä ovat hyvin ristiriitaisia. Eläkkeelle jääminen koetaan vaiheena, jossa siirrytään radikaalisti elämäntilanteesta toiseen. Pelottaviksi asioiksi nousevat arvostuksen menettäminen, toimettomuus ja tyhjiys, mikä tulee lisääntyneen vapaa-ajan myötä. Työelämästä pois jääminen voi tuntua siltä, että samalla siirrytään koko yhteiskunnan ulkopuolelle. Negatiivisena asiana nähdään myös eläkkeen pienuus, jonka seurauksena elintaso huononee.

Tutkimustulosten mukaan sekä miesten että naisten keskuudessa koetaan eläkkeelle siirtyminen vaikeana asiana. Naisten vastauksissa korostuu enemmän arvostuksen menettämisen pelko. Miesten keskuudessa eläkkeelle siirtyminen koetaan vaikeana asiana, jos se tapahtuu esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen kautta.

Kuvittelin ja odotin leppoisia olopäiviä. Todellisuudessa tunne oli kuin olisi heitetty koko yhteiskunnan ulkopuolelle.

Päällimmäisenä oli tietoisuus siitä, että sitten on aikaa olla mahdollisimman paljon lastenlasten kanssa. Toiseksi halusin käyttää aikaani käsitöiden tekemiseen, koska työaikana niiden tekeminen oli jäänyt vähäiseksi. Samoin aikaa liikunnan harrastamiseen olisi enemmän.

Positiivisia mielikuvia eläkeiästä tuovat toiveet parantua erilaisista vaivoista, mahdollisuus harrastuksiin, oma raha ja lisääntynyt vapaa-aika. Eläkkeelle siirtyminen koetaan myös uuden elämän alkuna. Positiiviset mielikuvat ja odotukset toteutuvat eri tavoin. Kaikille eläkeikä ei tuo pelkästään hyviä asioita, vaan se voi olla sairauksien koettelemaa aikaa.

6.2 Yhdistystoiminnan merkitys on laaja-alaista

Tutkimuksen pääkysymyksen avulla selvitetään, millaisia merkityksiä Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piirin aktiivit näkevät yhdistystoiminnallaan olevan. Tulosten mukaan yhdistystoiminnan merkitys jakautuu kahteen eri osa-alueeseen. Keskeisimmiksi asioiksi nousevat ikääntyneiden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitäminen sekä vaikuttaminen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ikäihmisten osalta. Kaikki kyselyyn vastanneet ovat sitä mieltä, että Eläkeliiton yhdistystoiminta on tärkeää ja merkittävää ikäihmisten elämänlaadun kannalta.

Se on tärkeää! On tärkeää ikäihmisten aktiviteetin ja vireyden säilyttäminen ja runsaan vapaaehtoistyön vuoksi sillä on merkitystä myös esim. vanhustyössä. Vierivä kivi ei sammaloidu.

Pitää vanhusväestön pirteänä ja toimintakykyisenä sekä henkisesti että ruumiillisesti. Tekee tosi paljon vapaaehtoistyötä lähimmäisten ja vanhusten hyväksi.

Estää vanhuksia syrjäytymästä.

Etelä-Pohjanmaan aktiivien mukaan Eläkeliiton yhdistystoiminnan yhtenä tavoitteena on estää vanhuksia syrjäytymästä yhteiskunnasta, antaa virikkeitä ja iloa eläkepäiviin sekä palvella yksinäisiä eri tavoin. Esimerkiksi Eläkeliiton järjestämien matkojen avulla mahdollistetaan yksinäisten matkailu ryhmässä. Eläkeliiton toimesta tehdään paljon vapaaehtoistyötä lähimmäisten ja vanhusten hyväksi, joten yhdistystoiminta on tärkeää myös muille kuin Eläkeliiton aktiiveille. Yhdistyksien kautta saadaan erilaista toimintaa ja mahdollisuuksia

harrastuksiin myös pienissä kunnissa. Esimerkkinä esille tuotiin hengellinen toiminta, liikunnalliset jumpat ja erilaiset retket. Kokonaisuutta tarkasteltaessa sosiaalinen kanssakäyminen on paljon monipuolisempaa, kun osallistuu yhdistyksen toimintaan.

Eläkeliiton yhdistystoiminnan tavoitteena on myös vaikuttaa päättäjiin ja heidän tekemiin päätöksiin. Järjestäytyneen toiminnan kautta saadaan hyviä tuloksia aikaan. Lisäksi se kokoaa ja tuo merkityksen Eläkeliiton ajamiin asioihin.

6.3 Eläkeliiton toiminta antaa sisällön eläkepäiviin

Vastauksista ilmenee kaksi vastakkaista näkökulmaa siihen, miten Eläkeliiton toiminta tukee eläkkeelle siirtymistä ja mitä toiminta antaa jäsenilleen. Muutamat vastaajista ovat sitä mieltä, ettei Eläkeliiton toiminta tue eläkkeelle siirtymisen vaiheessa. Perusteluina tähän pidetään esimerkiksi pitkäaikaista jäsenyyttä Eläkeliitossa jo ennen eläkeikää. Näiden vastaajien mukaan piirihallituksen jäsenenä saa liikaa vastuuta ja tehtäviä. Toiminta koetaan aikaa kuluttavana ja sitovana.

Ei mitenkään.

Kun niin kovasti pyydettiin lähdin mukaan, koska ajattelin, että voihan sitä jotain harrastaa ja nyt olen sidoksissa turhankin vahvasti Eläkeliittoon.

Jos on ”joutunut” hallitukseen tms., toiminta on liian sitovaa ja aikaa vievää.

Vastaavasti osa piirihallituksen jäsenistä pitää Eläkeliiton toimintaa erittäin merkittävänä eläkkeelle siirtymisen vaiheessa. Työelämän jälkeen syntynyt aukko täyttyy yhdistyksen toiminnan avulla ja toimii näin ollen merkittävänä tukijana eläkkeelle siirtymisen vaiheessa. Työelämästä luopuminen helpottuu, kun on kuitenkin yhteisö, johon kuulua. Keskeisimmät eläkkeelle siirtymistä tukevat asiat, ovat Eläkeliiton kautta tullut toiminta ja vastuu. Toiminnan myötä

ei ole vapaa-ajan ongelmia ja elämässä on edelleen sisältöä. Jopa uusien ihmissuhteiden solmiminen on helpompaa, kun on mukana yhdistystoiminnassa.

Ratkaisevasti! Eläkkeelle jääminen oli karmeaa elämänvaihe. Eläkeliitto antoi sisällön päiviin.

Eläkeliitto tarjoaa juuri minulle sopivaa toimintaa ja saan osallistua minua kiinnostavaan koulutukseen sekä erilaisille kursseille.

6.3.1 Vaikuttaminen ja virikkeet houkuttelevat Eläkeliiton jäseneksi

Tutkimustulosten mukaan miehet liittyvät Eläkeliiton jäseneksi varhaisemmassa vaiheessa kuin naiset. Sosiaalisten kontaktien lisääntyminen, harrastukset (liikunta, tanssit ja matkailu) sekä yhdessäolo muiden eläkeläisten kanssa ovat keskeisimpiä syitä siihen, miksi kyselyyn vastanneet miehet ovat lähteneet mukaan Eläkeliiton toimintaan.

Eläkeläisten hyvät ja miellyttävät tapaamiset ja ohjelmatarjonta.

1. Retkeilyt, 2. Ulkoilutapahtumat, 3. Tanssit, 4. Yhdessäolo.

Naiset puolestaan lähtevät mukaan toimintaan, jotta he saavat asianmukaista tietoa ikäihmisiä koskevista asioista, heillä on yhteisö johon kuulua ja yksinäisyyden pelko lievittyy. Lisäksi naisia innostavat mukaan erilaiset kulttuuritapahtumat, uudet ystävät ja harrastukset. Naisten vastauksissa korostuu mahdollisuus päästä vaikuttamaan Eläkeliiton kautta.

Tärkeää on kokouksiin ja tapahtumiin osallistuminen. Tuntuu tärkeältä, että on ”tehtävä”. Suorastaan pelkäsin yksinäisyyttä.

Sukupuolten välisistä eroista on selvästi havaittavissa se, että miehet hakevat Eläkeliiton toiminnalta virikkeellisyyttä ja vapaa-ajan harrastuksia enemmän kuin naiset. Mahdollista on, että miehet ovat jo työikäisenä olleet enemmän luottamustehtävissä eivätkä enää kaipaa niiden tuomaa vastuuta. Vastaavasti naiset kokevat merkittäväksi asiaksi Eläkeliiton yhteiskunnallisen merkityksen ja

näkevät tässä tilaisuuden päästä vaikuttamaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

6.3.2 Järjestötyö kiehtoo ikäihmisiä

Kaikki 13 kyselyyn vastannutta piirihallituksen jäsentä ovat mukana myös muiden järjestöjen toiminnassa. Suuria lukumäärällisiä eroja osallistumisesta muiden järjestöjen toimintaan ei miesten ja naisten välillä ole. Kaikki vastaajista ovat mukana vähintään kahdessa tai enintään neljässä muussa järjestössä. Tulosten perusteella naiset ovat miehiä aktiivisempia osallistumaan seurakunnan toimintaan, esimerkiksi diakoniatyöhön. Kotiseutu- ja sukuseurat ovat suosittuja sekä miesten että naisten keskuudessa.

6.4 Ikääntyminen yhteiskunnan näkökulmasta

Tulosten mukaan väestön ikääntyminen tuo tullessaan runsaasti yhteiskunnallisia haasteita. Yleisimmiksi huolenaiheiksi nousevat palveluiden ja hoidon riittämättömyys, taloudelliset asiat sekä kolmannen sektorin palveluiden lisääntynyt tarve. Vastaajien mukaan erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve kasvaa entisestään. Yhteiskunnan tulee tarjota ikääntyvien tarvitsemat palvelut yhtä hyvin haja-asutusalueilla kuin kirkonkylissäkin asuville. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ikääntyvien asumispalveluihin, viriketoimintaan sekä ravinto- ja terveysneuvontaan.

Terveyden ylläpitäminen (ravinto, liikunta, painonhallinta), päihteiden liikkäytön estäminen, sosiaali- ja terveyspalveluiden iso tarpeiden lisääntyminen, vanhainkotien riittämättömyys.

Ikääntyvät ihmiset ovat usein yksinäisiä ja saattavat turvautua näin ollen alkoholiin. Haasteena onkin päihteiden liikkäytön ehkäiseminen ja kotona asuvien ikäihmisten saaminen mukaan yhdistyksen toimintaan. Tuloksista ilmenee, että kasvava väestön ikääntyminen rasittaa yhteiskuntaa taloudellisesti aikaisempaa enemmän. Tulevaisuudessa tarvitaan paljon rahaa, aikaa ja

rakkautta. Vastaajien huolenaiheena onkin, kuka ikäihmisiä hoitaa, missä ja miten? Hyvinvointivaltion palvelujen säilyttäminen nykyisellä tasolla on jo yksistään haaste. Kyselyyn vastanneita puhuttaa myös hiljattain käyty eläkeikäkeskustelu. Kuka eläkkeet maksavat, kun eläkkeen saajien määrä vain kasvaa?

Eläkeikä keskustelu oli vasta alkua. Kuka maksaa tulevat eläkkeet eliniän pidetessä ja eläkemäärien € kasvaessa.

Vastanneiden mielestä haasteet yhteiskunnalle ovat kovat ja päättäjien tuleekin kiinnittää enemmän huomiota ikäihmisten hyvinvointiin. Alla olevasta lainauksesta käy ilmi epäluottamus päättäjiä kohtaan. Pelkona on, että ikäihmisten palvelut huononevat.

Yhteiskunnan päättäjät tuijottavat vain omaa napaansa ja tulevat jättämään entistä enemmän ikäihmisiä oman onnensa varaan. Onhan nykyiset eläkeläiset olleet joskus luomassa hyvinvointia ja nyt sitä ollaan romuttamassa.

Miikka Pyykkösen (2008) selvityksen mukaan kolmannen sektorin arvoja ovat nykyaikana muun muassa palvelutarpeeseen vastaaminen sekä kilpailukyky että sen mukainen organisatorinen tehokkuus. Kolmannen sektorin palveluita tarvitaan tulevaisuudessa paljon. Piirihallituksen jäsenet tuovat esille myös Eläkeliiton vastuun palveluiden tuottajana.

6.5 Joukkovoima mahdollistaa vaikuttamisen

Yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen on lähes mahdotonta yksittäiselle kansalaiselle. Yhteiskunnastamme löytyy kuitenkin eri kanavia, joiden kautta vaikuttaminen tulee mahdolliseksi. Vanhusneuvostot, erilaiset julkilausumat ja kannanotot sekä vahva asema EETU ry:ssä ovat Eläkeliiton keskeisimpiä vaikuttamisen muotoja. Vastaajien mukaan suuri järjestö ja joukkovoima antavat omat mahdollisuutensa vaikuttaa päätöksentekoon. Jokainen Eläkeliiton jäsen voi vaikuttaa esimerkiksi äänestämällä

kunnallisvaaleissa Eläkeliittoa edustavia ehdokkaita, joiden on valituksi tullessa mahdollista vaikuttaa päätöksentekoon kunnallispolitiikassa.

Eläkeliiton jäsenenä on mahdollista tuoda esiin asioita, joita EETU ottaa käsiteltäväkseen.

Muutamit kyselyyn vastanneista henkilöistä ovat sitä mieltä, ettei Eläkeliiton kautta pääse vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin merkittävästi. Päätöksiin vaikuttaminen jo pelkästään kuntatasolla on hyvin vähäistä.

Aika heikosti. Vaikka mielestäni asioista puhuminen kyllä kannattaa, sillä jos asioista ei puhuta saadaan se käsitys, että asiat ovat hyvin. (Mitkä ei nykyään todella ole niin kuin pitäisi.)

6.6 Eläkeliitto – Poliittisesti sitoutunut vai ei?

Eläkeliiton toiminta käynnistyi Keskustapuolueen toimesta 1970-luvulla ja tämän johdosta sen ajatellaan olevan Suomen Keskustan (Keskustapuolueen nimen muutos vuonna 1988) sisarjärjestö vielä nykyisinkin. Eläkeliiton säännöissä on kuitenkin kirjattuna puoluepoliittinen sitoutumattomuus.

Piirihallituksen jäsenten vastauksista nousee esille hyvinkin erilaisia syitä siihen, miksi he ovat juuri Eläkeliiton jäseniä. Vastajat ovat lähteneet mukaan toimintaan tuttavien pyynnöstä, sattumalta tai ilman mitään erityistä syytä. Esille nousee jopa läheisten painostus osallistua Eläkeliiton toimintaan. Vastauksista ilmenee, ettei Eläkeliiton puoluepoliittinen sitoutumattomuus ole jäsenille täysin selvää. Todellisuutta on, että osa vastaajista on valinnut Eläkeliiton, koska sen toimintaperiaatteet käyvät yhteen Suomen Keskustan arvomaailman kanssa.

Eläkeliitto on ainut mahdollisuus. Minulla on vahva Keskustalainen tausta.

Vastajien mukaan Eläkeliiton ajatellaan olevan Suomen Keskustan apupuolue seuraavista syistä: Eläkeliitto on puolueen näköinen, värinen ja aatepohjaltaan samanlainen. Monet Eläkeliiton jäsenistä ovat Suomen Keskustan kannattajia,

sen vuoksi vastauksissa on havaittavissa näkemystä puolueen suuntaan. Kaikilla kyselyyn vastanneilla ei ole täysin varmaa käsitystä siitä, onko Eläkeliitto poliittisesti sitoutumaton järjestö. Yleisen käsityksen mukaan Eläkeliitto on kuitenkin tällä hetkellä vähiten poliittisesti sitoutunut eläkeläisetujärjestö.

Eläkeliiton perustaminenhan lähti Keskustalaiselta pohjalta, mutta sen toimintaperiaatteet ovat politiikasta vapaita. (Ainakin pitäisi olla).

Ehkä ennen Keskustaa. Nykyään mottomme on sitoutumaton.

Eläkeliiton toiminnassa on mukana myös niitä, jotka eivät kannata kyseistä puoluetta. Ymmärrettävää on, että poliittisuuden korostaminen häiritsee näitä jäseniä. Jokaisella jäsenellä on omat mielipiteet ja ajatukset, jotka voivat heijastua puheisiin ja toimintaan. Kuitenkin useimmat vastaajista perustelevat jäsenyyttään sillä, että Eläkeliitto on poliittisesti sitoutumaton ja vaikutusvaltaisin Eläkeläisjärjestö.

En halua kuulua puoluepoliittiseen Eläkeläisjärjestöön.

Ei edusta, politiikasta en ole koskaan kuullut puhuttavan sanaakaan yhdistyksen tilaisuuksissa.

6.7 Eläkeliitto – se on hyvä asia!

Tutkimukseen osallistuneita pyydettiin tuomaan esille sekä hyviä että kehitettäviä asioita Eläkeliiton toiminnasta. Esille tulee paljon samoja asioita, joita vastaajat ovat tuoneet ilmi jo aikaisemmin. Kehitettäviksi asioiksi nousee toiminnan uudistaminen ja taloudelliset vaikeudet. Varojen kerääminen on vaikeutunut, koska toiminnalle on vaikea saada rahoittajia. Raha-automaattiyhdistyksen antamat avustukset supistuvat koko ajan.

Uusien eläkkeelle jäävien sitoutumattomuus pitkäjänteiseen järjestötyöhön.

Piirihallituksen jäsenten mukaan Eläkeliiton jäsenmäärän tulee olla korkea ja mielellään kasvava. Siitä syystä Eläkeliiton toimintaa tulee uudistaa, jotta se houkuttelee enemmän nuoria eläkkeelle siirtyneitä liittymään jäseniksi. Uusien jäsenten toiveet on hyvä huomioida toimintaa järjestettäessä, sillä se takaa toiminnalle tulevaisuuden. Tulokset ovat ristiriidassa Tarmo Pukkilan (2005, 42–43) esittämien ajatusten kanssa. Pukkilan mukaan on odotettavissa, että eläkeläiset kokoavat voimansa omien etujensa puolustamiseksi. Jäsenillä itsellään on kova huoli siitä, miten tulevaisuuden eläkeläiset saadaan ajamaan ikäihmisten etuja ja aktiivisesti mukaan järjestötoimintaan. Nuoret eläkeläiset eivät ole ehkä yhtä kiinnostuneita yhteiskunnallisista asioista, vaan haluavat enemmänkin virikkeellistä toimintaa.

*Ensiksi: nuoret eläkeläiset, minkälaisia vaatimuksia heillä on toiminnan suhteen. Heitä ennen kaikkea tulee kuulla.
Toiseksi: mistä löytyy aktiivisia vetäjiä yhdistyksiin.
Kolmanneksi: talous, rahaa tarvitaan aina.*

Eläkeliitto on ystäviä, yhteistyötä, harrasteita, osallistumista, yhteistä naurua ja itkua. Se on elämää.

Kiitosta Eläkeliitto sai ikäihmisten edunvalvonnasta, laajasta toiminnasta ja vapaaehtoistyöstä. Laaja ja monipuolinen toiminta mahdollistaa kaikille sopivaa viriketoimintaa. Yksinäisiä jäseniä huomioidaan muun muassa siten, että heitä haetaan kotoa kerhoihin ja tilaisuuksiin. Merkittäväksi asiaksi koetaan Eläkeliiton tapa kouluttaa toimijansa, sillä se on ainut eläkeläisjärjestö, jossa näin toimitaan.

Hyvät asiat	Kehitettävät asiat	Muuta
Monipuolinen ja innostava toiminta mahdollistaa jokaiselle sopivan harrastuksen	Taloudelliset ongelmat Hallituksen jäsenillä liikaa vastuuta → Toiminta on liian sitovaa ja aikaa vievää	Eläkeliiton toiminta ei saisi heikentää eläkeläisten asemaa Järjestö on aina jäsentensä näköinen
Laaja toiminta	Lomamajojen epätasa-arvoinen sijainti	Yhdistysten hallitukseen uusia jäseniä
Eläkeliitto on nykyaikainen	Paikallistasoilla toimitila- ja talousasiat	Eläkkeellä olevat henkilöt tulee innostaa toimintaa mukaan
Haaveena on toiminnan laajentaminen	Yhdistysten toivotaan kehittävän enemmän toimintaa, kerhoja, piirejä ja erilaisia ryhmiä	
Uudet ihmissuhteet → verkostoistuminen	Tulevan sukupolven innostaminen toimintaan mukaan	
Kirkkopyhät, retket ja tapaamiset	Uudenlaisen toiminnan kehittäminen	
Ystävät		
EETU ry.		
Vapaaehtoistyö		

TAULUKKO 1. Yhteenveto piirihallituksen jäsenten näkemyksistä Eläkeliiton toiminnasta.

6.8 Jäsentyypit

Kyselyyn osallistuneiden piirihallituksen jäsenten vastauksista on löydettävissä neljä erilaista jäsentyyppeä. Henkilöt ovat konstruoituja tyyppisiä eikä niitä voi yhdistää kehenkään yksittäiseen vastaajaan. Suorat lainaukset ovat havainnollistamassa tyyppittelyäni. Jokaisen tyyppin jälkeen olen tuonut esille erilaisia havaintoja ja tulkintoja kyseisestä vastaajatyypistä.

Veikko-viihtyjä. Tuloksista on löydettävissä henkilö, joka on hakemassa Eläkeliiton toiminnalta viriketoimintaa ja sosiaalisia kontakteja elämäänsä. Veikko-viihtyjälle ei ole oleellista vaikuttaminen, vaan hän osallistuu mieluiten retkiin, tansseihin ja erilaisiin tempauksiin. Veikko-viihtyjä on luonteeltaan

sosiaalinen ja hakee mielellään muitakin ikäihmisiä mukaan toimintaan. Hän näkee tärkeäksi fyysisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitämisen ja on mukana hauskanpidon vuoksi.

Yhdessäoloa, liikuntaa, sosiaalista toimintaa, yhdistysasiat, eläkeläisten hyvät ja miellyttävät tapaamiset ja ohjelmatarjonta.

Liikunta, kerhot, yhdessä lomailut virkistävät ja pitävät mielen ja ropan kunnossa.

Veikko-viihtyjä edustaa yleisintä vastaajatyyppejä eli tämänkaltaisia jäseniä on löydettävissä useita. Tyypillisesti nämä henkilöt ovat miehiä. Varmasti kaikki jäsenet kokevat tärkeäksi erilaiset tapaamiset ja yhdessäolon muodot, mutta kaikille ne eivät ole päällimmäinen syy lähteä mukaan Eläkeliiton toimintaa. Tuloksien perusteella Veikko-viihtyjää edustavat jäsenet näkevät yhdistystoiminnan merkityksen erilaisissa tapahtumissa, tempauksissa ja liikunnan edistämisessä. Kyseiset vastaajat haluavat uudistaa toimintaa, jotta se houkuttelee nuorempiakin henkilöitä mukaan. Ehdotuksena tulikin, että yhdistyksien hallituksiin tulisi löytää henkilöitä, jotka ovat innokkaita ja rohkeita toimimaan. Tämän kaltaisilla jäsenillä on positiivinen suhtautuminen Eläkeliiton toimintaan ja he haluavat nauttia eläkepäivistään.

Kalle-kehittäjä. Kyseinen henkilö on täynnä intoa ja hän on luova. Kalle-kehittäjän ominaispiirteenä on jatkuva uudistamisen ja kehittämisen tarve. Kyseinen henkilö löytää kehittämisen kohteita ja on valmis laittamaan omat voimavaransa käyttöön. Kalle-kehittäjä on mukana myös muiden järjestöjen toiminnassa ja lisäksi hän on aktiivinen vaikuttaja kunnallispolitiikassa. Kalle-kehittäjän tulevaisuuden odotukset ovat suuret ja hänellä onkin suunnitelmassa laajentaa Eläkeliiton toimintaa, jotta se vastaa yhä enemmän yhteiskunnan tarpeita.

Seuraava haaveeni olisi perustaa eläkeläisille seniorimuskareita.

Yhteistyön kehittäminen eri eläkeläisjärjestön kanssa.

Tuloksista voidaan havaita, että Eläkeliiton jäsenissä on niitäkin, jotka kokevat työnsä tärkeäksi ja ovat valmiita kehittämään ja uudistamaan toimintaa. Joidenkin ihmisten luonteenpiirteenä on nähdä asiat positiivisesti ja suunnata kohti tulevaisuutta. On mahdollista, että järjestötyön yksi voimavara on uskoa omiin kykyihin ja luottaa siihen, että pienilläkin asioilla on mahdollisuus vaikuttaa. Tämän tyyppiset vastaajat kokevat, että Eläkeliiton toiminta on ollut tukemassa eläkkeelle siirtymistä ja lisääntynyt vapaa-aika saa sisältöä. Mahdollista on, että nämä henkilöt ovat tottuneet jo työelämässä siihen, että heillä on toimintaa ja vastuuta.

Vilma-vetäytyjä. Suuressa järjestössä on heitäkin, jotka viihtyvät omissa oloissaan ja tekevät sen mitä pyydetään. Vilma-vetäytyjä on mukana toiminnassa, mutta ei ole innokas ottamaan vastuuta, eikä näe toiminnassa kehitettävää. Tämän tyylinen henkilö löytää järjestöstä negatiiviset puolet ja kokee vastuun rasittavana. Vilma-vetäytyjä on iäkäs ja haluaisi jo pois vastuunkantajan paikalta. Hän vetoaa mielellään nuorempiin Eläkeliiton jäseniin sekä päättäjiin ja toivoo heidän ottavan vastuuta. Vilma-vetäytyjällä on kuitenkin kova huoli siitä, miten nuoret eläkeläiset saadaan mukaan järjestötoimintaan.

... Yksittäisille vastuunkantajille tulee ”kuormaa” liikaa. Työt ei saisi lisääntyä eläkkeelle jäädessä! [...] Kovasti pelkään, että tulevaisuudessa näille vetäjänpaikoille on vaikea löytää jatkajia.

Rahoitus? Uusien henkilöiden astuminen ”remmiin” ei ole ihan helppoa.

Vilma-vetäytyjä edustaa niitä henkilöitä, jotka ovat pitkään olleet mukana Eläkeliiton toiminnassa ja kaipaisivat jo vapautusta niistä. Kyseiset henkilöt ovat voineet yrittää parhaansa ja kokevat, ettei heillä ole uutta annettavaa. Ymmärrettävää on, että tämänkaltaiset henkilöt haluaisivat nuorempia jäseniä vastuunkantajiksi. Tuloksista nousee hyvin voimakkaasti esille vastaajien huoli siitä, miten nuoret eläkeläiset saataisiin innostumaan järjestötyöstä. Nykyajan ihmiset ovat tottuneet pitämään omia puoliaan, joten miksi he eivät ajaisi eläkeläisten etuja eläkkeellä ollessa.

Valma-vaikuttaja. Tämä henkilö on täynnä intoa yhdessä Kalle-kehittäjän kanssa. Valma-vaikuttajan tavoitteena on pyrkiä vaikuttamaan päätöksentekoihin eri tasoilla. Hän näkee Eläkeliiton toiminnan olevan yksi mahdollisuus viedä asioita päättäjien tietoon. Valma-vaikuttaja on mukana aktiivisesti Eläkeliiton toiminnassa eikä pelkää vastuuta. Hän on innokas tekemään kannanottoja ja kokee ikäihmisten asiat tärkeiksi. Kyseinen henkilö ei lannistu, vaan etsii erilaisia vaihtoehtoja tuoda eläkeläisten asiat julkisuuteen.

Erilaiset julkilausumat ja kannanotot. Ajatukset ja mielipiteet lähtevät helposti eteenpäin Eläkeliitossa.

Piirihallituksen jäsenenä voin osallistua yleisessä kokouksessa hyväksyttävien julkilausumien ja aloitteiden tekoon. [...] Eläkeliiton jäsenenä on mahdollisuus tuoda esiin asioita, joita EETU ottaa käsiteltäväkseen.

Tutkimuksessa on tullut ilmi, että Eläkeliiton perusajatuksena on ikäihmisten etujen valvominen. Valma-vaikuttajan tyyliiset henkilöt ovat sitoutuneet siihen, että heidän yksi tehtävä on viedä asioita eteenpäin ja pyrkiä vaikuttamaan päättäjiin. Tuloksista on havaittavissa, että suurin osa vastaajista ajattelee niin, että Eläkeliiton kautta on mahdollisuus vaikuttaa. Nähtäväksi jää, kuinka paljon todellisuudessa Eläkeliiton keskuudessa on niitä jäseniä, jotka tekevät kaikkensa ikäihmisten parhaaksi ja yrittävät vaikuttaa päätöksentekoon omalta osaltaan.

7 TUTKIMUKSEN YHTEENVETO

Tässä luvussa esittelen tulkintaani tutkimustuloksista ja teen yhteenvetoa koko opinnäytetyön prosessista. Kyselyyn osallistuneilla piirihallituksen jäsenillä oli erilaisia näkökulmia ja mielipiteitä tutkittaviin asioihin, joka rikastutti aineistoani. Alusta alkaen yhteistyö Eläkeliiton kanssa sujui hyvin ja piirihallituksen jäsenet olivat aktiivisia osallistumaan kyselyyn. Lopuksi pohdin omaa oppimistani ja tutkimuksen luotettavuutta. Tulokset antoivat aihetta jatkotutkimukselle, joten tuon ne esille tässä luvussa.

7.1 Eläkeliiton merkitys ja tarpeellisuus

Tutkimustulokset osoittavat, että Eläkeliiton yhdistystoiminnalla on erittäin merkittävä vaikutus ikäihmisten elämänlaatuun. Tutkijana minulle tuli tunne, että kaikki ikäihmiset olisi hyvä saada mukaan Eläkeliiton toimintaan. Yhä enemmän ikäihmisten keskuudessa on yksinäisyydestä kärsiviä, masentuneita ja päihteiden liikakäyttäjiä. Pirkko Routasalon ja Kaisu Pitkälän (2005, 19–26) mukaan yksinäisyys yhdessä sosiaalisen eristäytyneisyyden kanssa voivat johtaa ikäihmisillä eri sairauksiin, muun muassa dementiaan. Yhdistystoiminnan avulla voitaisiin ylläpitää pidempään heidän fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään. Eläkeliiton toiminnan myötä elämässä on edelleen sisältöä ja jäsenillä on tunne siitä, että he kuuluvat johonkin yhteisöön tai ryhmään. (Vrt. Kempainen sivu 8). En siis ihmettele, miksi Eläkeliiton aktiiveilla on huoli siitä, miten yhdistystoiminta saataisiin kaikkien ikäihmisten tietoon.

Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli selvittää Etelä-Pohjanmaan aktiivien kokemuksia Eläkeliiton toiminnasta. Tutkimustulokset osoittavat, että Eläkeliiton toiminta on monipuolista ja ikäihmisille sopivaa. Runsas toimintatarjonta houkuttelee erilaisia ihmisiä yhdistyksien jäseneksi, joka puolestaan rikastuttaa eläkeläisten sosiaalista elämää. Kokemuksia ja tunteita Eläkeliiton toiminnasta kuvaa hyvin Eläkeliiton laulun sanat, joihin näidenkin tutkimustulosten perusteella on helppo yhtyä. (Liite 2).

Tutkimustulosten mukaan jokaisella jäsenellä on omat syynsä tai perustelunsa siihen, miksi he ovat lähteneet mukaan yhdistyksen toimintaan ja valinneet eläkeläisjärjestöistä juuri Eläkeliiton. Mielenkiintoista oli, että piirihallituksen jäsenet toivat hyvin eri tavoin esille Eläkeliiton yhteydet Suomen Keskustaan. Osa vastaajista antoi ymmärtää, että Eläkeliiton arvomaailma noudattaa samoja periaatteita Suomen Keskustan kanssa ja useimmat jäsenistä ovat kyseisen puolueen kannattajia. Pohdin, että jäsenten omat puoluepoliittiset taustat vaikuttavat siihen, millaisena Eläkeliitto nähdään. Tutkimustuloksien perusteella olen kuitenkin sitä mieltä, ettei Eläkeliitto ole sidoksissa puoluepolitiikkaan.

Pasi Huovisen ja Hannu Piekkolan (2002, 9) tutkimuksen mukaan työelämä on monille erittäin tärkeä tai jopa tärkein sosiaalisen elämän keskus, jota ilman henkilö voi tuntea itsensä eristyneeksi ympäristöstään. Eläkkeelle siirryttäessä painottuukin vapaa-ajan toiminnoissa sellaiset toiminnot, joiden voidaan katsoa olevan sosiaalisia kontakteja ylläpitäviä. Voidaankin päätellä, että eläkkeellä lisääntynyt sosiaalisten kontaktien ylläpito johtuu siitä sosiaalisesta aukosta, jonka työyhteisöstä poistuminen aiheuttaa. (Huovinen & Piekkola 2002, 9.) Tämä ilmenee myös tutkimustuloksissa, sillä useat jäsenistä hakevat Eläkeliiton toiminnalta sisältöä eläkepäiviin. Työelämän jälkeen tullut tyhjyys täyttyy yhdistyksen toiminnan myötä ja sosiaaliset kontaktit lisääntyvät. Tulosten mukaan työelämästä poistuminen ei ole helppoa. Tunteet esimerkiksi siitä, että eläkkeelle jäämisen seurauksena siirrytään koko yhteiskunnan ulkopuolelle, on otettava huomioon kohdatessaan eläkeläisiä. Juuri eläkkeelle siirtyneet henkilöt tarvitsevatkin tukea ja aikaa sopeutua uuteen elämäntilanteeseen. Jotkut vastaajista olivat jopa sitä mieltä, että Eläkeliiton toiminta on ollut ratkaisevana tekijänä eläkkeelle siirtymisen vaiheessa.

Tutkimustulokset on verrattavissa Niemen (2002, 24) tutkimukseen eläkeläisten ajankäytöstä. Eläkeläiset ovat nuoria aktiivisempia osallistumaan järjestötoimintaan. Kaikki 13 piirihallituksen jäsentä ovat mukana useiden eri järjestöjen toiminnassa. Monet jäsenistä ovat järjestötoiminnan kautta yhteydessä entiseen ammattiin. Useat ammattiryhmät ovatkin perustaneet omat seniorijärjestönsä.

7.2 Huolet ja haasteet

Tutkimustulosten perusteella kyselyyn vastanneet piirihallituksen jäsenet ovat pääosin tyytyväisiä Eläkeliiton toimintaan. Esille nousi monia hyviä asioita ja jokainen heistä oli löytänyt itselleen sopivaa toimintaa. Tutkimukseni yksi tavoite oli kartoittaa jäsenten kokemuksia Eläkeliiton toiminnan tulevaisuuden haasteista. Lähes jokainen kyselyyn vastannut piirihallituksen jäsen toi ainakin kerran esille huolensa nuorista eläkeläisistä, jotka tulisi saada mukaan Eläkeliiton yhdistystoimintaan ja kantamaan vastuuta eläkeläisten asioista. Tutkimustulosten perusteella saa helposti käsityksen, että tulevaisuuden eläkeläiset ovat hyvin saamattomia ja eivätkä ole kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista. Kurjen (2007, 18) ajatukset siitä, kuinka hyväkuntoisilla ja aktiivisilla eläkeläisillä on aikaa ja tahtoa paneutua yhteiskunnallisiin kysymyksiin on ristiriidassa piirihallituksen jäsenten vastauksiin verratessa. Eläkeliiton toiminnan jatkumisen kannalta olisi syytä selvittää, mitä nuoret eläkeläiset järjestöltä haluavat.

Toiseksi hyvin merkittäväksi tulevaisuuden haasteeksi nousi taloudellisentilanteen parantaminen. Eri avustuksien pienentyessä tulisi saada lisää jäseniä ja kehittää uusia varainkeruumenetelmiä. Avustuksien pieneneminen herättää ristiriitaisia ajatuksia, koska kolmannen sektorin järjestöiltä odotetaan yhä enemmän palveluita, jotka vastaavat yhteiskunnan tarpeita. Toimintaa on vaikea laajentaa, jos taloudellinen tilanne on heikko. Yksi mahdollisuus kerätä varoja on nostaa yhdistyksien jäsenmaksua. Tällä hetkellä jäsenmaksujen määrät vaihtelevat yhdistyskohtaisesti.

Tutkimustulokset osoittavat, että suurin osa vastaajista on innokkaasti mukana piirihallituksessa. Muutamat vastaajista toivat kuitenkin esille haluttomuutensa toimia piirihallituksen jäsenenä. Ymmärrettävää on, että pitkään aktiivisesti toimineet jäsenet haluaisivat pois vastuunkantajan paikalta. He voivat myös kokea ettei heillä ole uutta annettavaa Eläkeliiton toiminnalle. Tärkeintä on muistaa, että Eläkeliiton toiminta perustuu vapaaehtoisuudelle. Mielestäni on erittäin tärkeää, että piirihallituksen jäsenet ovat innokkaita ja aktiivisia toimijoita, sillä he työskentelevät keskeisellä paikalla koko toimintaa ajatellen.

7.3 Tulevaisuuden näköalat

Tutkimustuloksista nousi esille joidenkin piirihallituksen jäsenten epäluottamus päättäjiä kohtaan. Pohdin tämän johtuvan siitä, että päättäjien ajatellaan säästävän yhteiskunnan varoja ikäihmisten palveluista ja osittain se voi olla totta. Kuitenkin tämän ajan eläkeläiset olisivat oikeutettuja nauttimaan yhteiskunnan palveluista ja arvokkaasta vanhuudesta. Mielestäni on aivan ymmärrettävää, että eläkeläiset kantavat huolta ikäihmisten palveluiden riittämättömyydestä, sillä he ovat olleet rakentamassa tämän ajan hyvinvointiyhteiskuntaa.

Sainion (2004, 73–74) opinnäytetyön tulokset osoittavat, että suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen myötä katoaa yhteiskunnasta suuri määrä tietotaitoa. Kokeneille työntekijöillä on kerääntynyt vuosien varrella hiljaista tietoa, jota ei voi lukea oppikirjoista. Näitä henkilöitä tulisi saada mukaan vapaaehtoistyöhön ja näin ollen voitaisiin hyödyntää heidän osaamistaan edelleenkin. Tulevaisuudessa sosiaali- ja terveysalalla tarvitaan vapaaehtoistyöntekijöitä entistä enemmän, sillä palveluiden tarve kasvaa. Eräs vastaajista toikin esille, että Eläkeliiton yksi tulevaisuuden haaste on vastata entistä enemmän palveluiden kysyntään. Vapaaehtoistoiminnalla voidaan auttaa esimerkiksi kotona yksinasuvia ikäihmisiä.

Eläkeliiton toimesta tehdään jo nyt paljon vapaaehtoistyötä, mutta siitä ei tiedoteta riittävästi. Tietoa toiminnasta on vaikea saada niille, jotka eivät ole Eläkeliiton jäsenenä. Tulevaisuudessa olisi tärkeää, että eläkeläisjärjestöjen toimintaa tuotaisiin julkisuuteen ja ikäihmisten tietoon. Uskallan väittää, että kovinkaan monella tavallisella kansalaisella ei ole tietoa eläkeläisjärjestöjen valtavan laajasta ja monipuolisesta toiminnasta. Tämän tutkimuksen ansiosta voin sanoa tuntevani maan suurimman eläkeläisjärjestön toimintaa.

7.4 Tutkimuksen luotettavuus ja onnistuminen

Omasta mielestäni opinnäytetyöni aihepiiri on ajankohtainen, sillä yhteiskunnassa hiljattain käyty eläkeikäkeskustelu on nostanut esille myös eläkeläisjärjestöjä ja niiden edustajia. Etelä-Pohjanmaalla ilmestyyvä Ilkka-lehti on uutisoinut tämän syksyn aikana muun muassa siitä, että Pohjalaisten eläkeläisjärjestöjen tavoitteena on saada vanhuspalvelut lakisääteisiksi ja vanhusasiamiehiä kuntiin. Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piiri on ajamassa kyseistä asiaa voimakkaasti eteenpäin.

Mielestäni työ onnistui hyvin, vaikka otinkin riskin ja tein haastattelujen sijasta kyselylomakkeen. Tyhjien vastauslomakkeiden pelko osoittautui turhaksi, sillä eläkeläiset olivat aktiivisia kyselyyn vastaajia. Jälkeenpäin ajatellen muokkaisin kyselylomaketta hieman erilaiseksi, mutta säilyttäisin kuitenkin avoimet kysymykset. Kyselylomake olisi voinut olla joiltakin osin hieman tiivistetympi. Toisaalta kaksi samankaltaista kysymystä tukevat toisiaan ja toimivat tutkijan apuna tulosten kokoamisvaiheessa. Vaikka kyselylomaketta pidetään nopeasti analysoitavana tutkimusmenetelmänä, niin todellisuudessa se vei runsaasi aikaa. Oman lisänsä toivat avoimet kysymykset, joissa oli paljon analysoitavaa. Luulen, että haastatteluja tekemällä olisin saanut samankaltaisia tuloksia aikaan, mutta pienemmällä otoksella. Kyselylomakkeiden etuna on se, että tuloksia kootessa tutkija voi palata helposti alkuperäisiin vastauksiin aina uudestaan.

Tutkittavien määrä oli tällaisessa tutkimuksessa sopiva. Jos vastaajia olisi ollut enemmän, olisi aineistonanalysoiminen ollut liian hidasta, koska avoimia kysymyksiä oli paljon. Vähemmällä tutkittavien määrällä aineisto olisi voinut jäädä liian suppeaksi ja tällöin olisi ollut järkevää tehdä haastattelut. Varasuunnitelmana minulla olikin haastattelut. Jos kyselylomakkeita ei olisi palautettu riittävästi tai niistä useimmat olisivat olleet tyhjiä, olisin siinä tapauksessa päätenyt haastattelujen tekoon.

Tutkimustuloksia tarkasteltaessa ei vastaajien henkilöllisyys tule millään tavalla esille eikä se ole tutkimukseni kannalta oleellista. Analyysia tehdessäni olen pyrkinyt katsomaan tutkimustehtävien läpi aineistoa ja näin ollen olen varmistanut, että saan tutkimuskysymyksiini vastaukset. Tavoitteeni tutkimuksessa oli saada mahdollisimman totuudenmukainen ja laaja käsitys Eläkeliiton toiminnasta. Sen johdosta olikin järkevää tehdä tutkimus Etelä-Pohjanmaan aktiiveille. Näin varmistin sen, että vastaajat ovat aktiivisesti mukana Eläkeliiton toiminnassa.

7.5 Oma oppiminen

Opinnäytetyön tekeminen on ollut opettavainen ja kasvattava kokemus. Työn tekeminen on vaatinut paljon aikaa, kärsivällisyyttä ja stressinsietokykyä. Olen oppinut, että opinnäytetyön tekeminen on prosessi, jonka etenemisestä on vastuussa tekijä itse. Opinnäytetyötä tarkasteltaessa on syytä muistaa, että tämä on minulle ensimmäinen tutkimus. Aihevalintani ei ollut kaikista helpoin, sillä teoriaosaa työstäessä haasteita tuotti lähteiden kokoaminen. Teoriaosuuden jouduin kokoamaan pienistä sirpaleista, sillä Eläkeliittoa koskevaa kirjallisuutta on hyvin vähän. Aikaisempia tutkimuksia kyseistä aihepiiristä ei ole Etelä-Pohjanmaalla tehty. Toisaalta se on tutkijalle sekä etu että haitta. Koen itse, että työni saa suuremman merkityksen, koska aihepiiri ei ole kovin tunnettu tai jo valmiiksi tutkittu aihe. Tutkimusmenetelmän löytäminen ja soveltaminen vaati oman aikansa, jotta se ei jäisi kovin irralliseksi. Mielestäni tyypittely toi oman positiivisen lisän tutkimustuloksien analysointiin, sillä kuvitteelliset tyypit jäivät helposti lukijan mieleen. Tyypittely oli minulle täysin uusi analyysitapa, joten tässä tutkimuksessa olen harjoitellut sen käyttöä.

Koulutuksemme aikana en ole aikaisemmin perehtynyt näin hyvin kolmannen sektorin ja eri järjestöjen toimintaan. Voin siis sanoa, että opinnäytetyön tekeminen on lisännyt asiantuntemusta kolmannen sektorin toiminnasta, joka on kasvava osa-alue palveluiden tuottajana. Mahdollista on, että geronomina tulen työskentelemään jonkin järjestön tai yhdistyksen työntekijänä sekä niiden järjestämisissä projekteissa. Opinnäytetyön myötä minulle on avautunut monta

uutta asiaa eläkeläisjärjestöjen toiminnasta. Koen, että opinnäytetyön tekeminen on ollut kasvattamassa ammattitaidollista osaamistani, mutta ennen kaikkea se on lisännyt yleissivistystä.

Opinnäytetyön prosessi on kestänyt kokonaisuudessaan yli vuoden. Olen tyytyväinen siihen, että opinnäytetyöni on nyt valmis ja olen saanut runsaasti uusia oppimiskokemuksia. Löydän kuitenkin omasta työstäni ja koko prosessista kehitettävää seuraavia tutkimuksia ajatellen. Koen itse, että kiire saada työ valmiiksi näkyy tämän tutkimuksen yhteenvedon kokoamisessa. Jälkeenpäin ajatellen olisin voinut käyttää enemmän luovuutta esimerkiksi kehittelemällä lisää kuvioita ja taulukoita.

Opinnäytetyön prosessin aikana olin tutustumassa Eläkeliiton toimintaan Seinäjoen yhdistyksen tapaamisessa. Mielenkiintoista oli havaita, että tilaisuus oli erittäin arvostettu. Jäseniä oli paikalla useita kymmeniä ja tilaisuuteen oli valmistauduttu huolella. Erittäin positiivisena asiana kiinnitin huomiota siihen, että paikalla oli hyvinkin iäkkäitä ihmisiä ja heidät kaikki huomioitiin sydämellisesti. Omien havaintojen ja kokemusten kautta uskon, että Eläkeliiton yhdistystoiminnalla on suuri merkitys ikäihmisten elämään. Tapahtumat ovat odotettuja ja ne tuovat sisältöä ikäihmisten arkeen.

7.6 Jatkotutkimuksen aiheet

Tutkimustuloksia tarkasteltaessa nousi esille ajatus siitä, että onko Eläkeliiton muutettava omia toimintaperiaatteita, jotta sen jäsenmäärä saataisiin nousemaan. Jatkotutkimuksen avulla voitaisiin tuoda esille nuorempien eläkeläisten toiveita Eläkeliiton toiminnasta. Tutkimuksen avulla olisi syytä selvittää, kumpi on tulevaisuudessa merkittävämpää; yhdessäolon edistäminen vai eläkeläisten etujen valvominen? Tällä hetkellä piirihallituksen jäsenillä on kova huoli siitä, miten nuoret eläkeläiset saadaan mukaan toimintaan. Mahdollista on, että tulevat sukupolvet odottavat eläkeläisjärjestöiltä entistä enemmän viriketoimintaa ja yhdessäoloa, eikä niinkään yhteiskunnallista vaikuttamista tai edunvalvontaa.

Toisena jatkotutkimuksen aiheena voisi olla vastaavanlainen kysely, joka toteutettaisiin piirihallituksen jäsenille muutaman vuoden kuluttua uudelleen. Tällä tavoin voitaisiin nähdä, että onko Eläkeliiton toiminnassa tapahtunut muutoksia ja onko jäsenmäärä noussut tai laskenut huomattavasti.

LÄHTEET

- Eläkeliiton kotisivut. 2009. [WWW-dokumentti]. Eläkeliitto ry. [Viitattu 12.9.2009]. Saatavissa: <http://www.elakeliitto.fi/>.
- Enemmän elämältä – vuosikirja 2007. Eläkeliiton, Eläkeliiton piirien ja Eläkeliiton yhdistysten toiminnasta. Käsikirjoitus. Helsinki: Eläkeliitto ry.
- Eskola, J & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Helander, V. 2004. Paikallisyhdistykset kunta-areenalla: voimavarat, edunvalvonta, palvelutuotanto ja yhteisöllisyyden ylläpito. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Helminen, P. & Karisto, A. 2005. Vanhustyö muuttuvassa hyvinvointivaltiossa. Teoksessa Noppari, E. & Koistinen, P. (toim.) Laatia vanhustyöhön. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Huovinen, P. & Piekkola, H. 2002. The time is right? Early retirements and use of time by older Finns. Helsinki: Ministry of Labour Finland.
- Hölsomäki, M. 2005. Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piiri ry. 30 toimintavuotta 1975–2005. Ilmajoki: IL-MO.
- Jokinen, K. & Malin, M-L. 2000. Ikä, kansalaistoiminta ja verkostot. Teoksessa Malin M-L. (toim.) Verkostot ja vertaiset. Helsinki: Kuntoutuksen edistämisyhdistys.
- Julkunen, R. 2005. Suurten ikäluokkien sankariteko. Teoksessa Karisto, A. (toim.) Suuret ikäluokat. Tampere: Vastapaino.
- Jyrkämä, J. 2001. Vanheneminen ja Vanhuus. Teoksessa Sankari, A. & Jyrkämä, J. (toim.) Lapsuudesta vanhuuteen: län sosiologiaa. Tampere: Vastapaino.
- Karisto, A. (toim.) 2005. Suuret ikäluokat. Tampere: Vastapaino.

- Karisto, A. 2008. Suuret ikäluokat eläkeiässä – esimerkki siitä, kuinka väestö vanhenee sukupolvittain. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. (toim.) Gerontologia. Helsinki: Duodecim.
- Kaskia, I. 2000. Yhteisiä vuosia. Eläkeliiton menestystarina. Jyväskylä: Eläkeliitto ry.
- Kemppainen, A-K. 2000. Ikä, kansalaistoiminta ja verkostot. Teoksessa Malin M-L. (toim.) Verkostot ja vertaiset. Helsinki: Kuntoutuksen edistämisyhdistys.
- Koskinen, A. 2005. Eläköön, eläkkeelle!: Opas uuteen elämään. Helsinki: Helmi.
- Kurki, L. 2007. Innostava vanhuus: sosiokulttuurinen innostaminen vanhempien aikuisten parissa. Helsinki: Finnlectura.
- Lihavainen, L. 1996. Yhdessä enemmän. Teoksessa Lihavainen, L. (toim.) Yhdistys toimii: järjestötoiminnan opas. Opintotoiminnan keskusliitto.
- Marin, M. 2008. Perheet, sukupolvet ja sosiaaliset verkostot. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. (toim.) Gerontologia. Helsinki: Duodecim.
- Niemi, I. 2002. Eläkeläisten aika. Hyvinvointikatsaus, 4, 20–25.
- Pukkila, T. 2005. Ikävallankumous. Helsinki: Kunnallisan kehittämissäätö.
- Pyykkönen, M. 2008. Uusi kolmas sektori. [WWW-dokumentti] Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 11.4.2009]. Saatavissa: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/uusi-kolmas-sektori>
- Routasalo, P. & Pitkälä, K. 2005. Ikääntyvän henkilön yksinäisyys-haaste hoitotyölle. Teoksessa Noppari, E. & Koistinen, P. (toim.) Laatu vanhustyöhön. Helsinki: Tammi.
- Sainio, E. 2004. Suurten ikäluokkien ikääntyminen ja tulevaisuuden näkymät. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma.
- Sarlund, S. 2008. V. J. Sukselainen Vähäväkisten valtionmies. Helsinki: Maahenki Oy.
- Sonkin, L., Petäkoski-Hult, T., Rönkä, K. & Södergård, H. 2001. Seniori 2000: Ikääntyvä Suomi uudelle vuositukselle. Helsinki: Taloustieto.

Toimintasuunnitelma. 2009. [WWW-dokumentti]. Eläkeliiton Etelä-Pohjanmaan piiri. [Viitattu 20.10.2009]. Saatavissa: www.el-ep.fi/.

Vaarama, M., Hakkarainen, A. & Laaksonen, S. 1999. Vanhusbarometri. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

LIITE 1: Kyselylomake

1 (6)

Jos kysymyksen alla oleva tila ei riitä vastauksillenne, voitte jatkaa vastausta paperin kääntöpuolelle. Muistathan tällöin merkitä myös kysymyksen numeron, mitä vastaus koskee.

Vastaajan taustatiedot:

1. SUKUPUOLI Nainen
 Mies

2. SYNTYMÄVUOSI 19_____

3. SIVILISÄÄTY Leski
 Eronnut
 Naimisissa
 Naimaton

4. AMMATTI _____

5. KUINKA MONTA VUOTTA OLETTE OLLEET ELÄKKEELLÄ?

6. KUINKA MONTA VUOTTA OLETTE OLLEET ELÄKELIITON JÄSEN?

3 (6)

9. MITEN KOETTE PÄÄSEVÄNNE VAIKUTTAMAAN ELÄKELIITON KAUTTA YHTEISKUNNALLISIIN ASIOIHIN JA PÄÄTÖKSENTEKOON?

10. MILLAISET ASIAT NÄETTE ELÄKELIITON TOIMINNAN TULEVAISUUDEN HAASTEENA?

11. KOETTEKO ELÄKELIITON OLEVAN AATTEELLINEN – VAI EDUNVALVONTAYHDISTYS?

Eläkkeelle siirtymistä koskevat kysymykset:

5 (6)

14. MILLAISISSA JA MISSÄ MUIDEN JÄRJESTÖJEN TOIMINNASSA OLETTE TÄLLÄ HETKELLÄ MUKANA?

15. MILLAISIA MIELIKUVIA JA ODOTUKSIA TEILLÄ OLI ELÄKEIÄSTÄ JA ELÄKKEELLE SIIRTYMISESTÄ?

6 (6)

16. MILLAISIA YHTEISKUNNALLISIA HAASTEITA VÄESTÖN IKÄÄNTYMINEN TUO TULLESSAAN?

17. MITÄ MUUTA HALUATTE KERTOAA ELÄKELIITON TOIMINNASTA? (Hyvät ja huonot asiat)

KIITOS VASTAUKSISTANNE!

LIITE 2: Eläkeliiton laulu

1(1)

PARHAAT HETKET

Soili Marku
Tapani Nuutinen 2004
Sov. A. Laitinen

Ilo on suurtakin suurempi mulla
Eläkeliittoon kun kuulua saan.
Toimeen moneen voin mukaan myös tulla
tapaamaan muita ja harrastamaan.
Joukolla kaikki kun vanheta saamme
elomme meille onnea on.
Riemut ja murheet yhdessä jaamme
ystävän tuki on korvaamaton.

Iloiset illat ja hartahat hetket
parhaat ne yhdessä viettäen ois.
Kesäisten päivien rattoisat retket
mielestä koskaan ei häivy pois.
Joukolla kaikki kun vanheta saamme
elomme meille onnea on.
Riemut ja murheet yhdessä jaamme
ystävän tuki on korvaamaton.

Joskus myös tarvitaan auttavaa kättä
toinen sen toiselle voi ojentaa.
Ketään ei jätetä hyväksymättä,
jokainen joukkoomme kuulua saa.
Joukolla kaikki kun vanheta saamme
elomme meille onnea on.
Riemut ja murheet yhdessä jaamme
ystävän tuki on korvaamaton.

Ystävän hymy ja kosketus lämmin
parantaa vaivatkin useimmat.
Taival taittuvi miellyttävämmin,
mukana tutut kun on kulkijat.
Joukolla kaikki kun vanheta saamme
elomme meille onnea on.
Riemut ja murheet yhdessä jaamme
ystävän tuki on korvaamaton.

TÄYTTÖOHJEET:

Kortti on jaettu viiteen eri toimintamuotoon:

Kotiverailut (sisältää pienet askareet)

Laitosvierailut

Astointilaput

Puhelinkontaktit

Muu vapaaehtoistoiminta

Palvelu- ja auttamiskerrat on merkitty korttiin vahvittiksi juoksevalle numerolla kunkin toimintamuodon alle. Jokainen kerta merkitään omalle riville.

Avunsaajia kohtaan merkitään auttavien lukumäärää

Tunnit kohtaan merkitään auttamiseen käytetty aika tunteina, puolen tunnin tarkkuudella.

ESIMERKKI:

	1. Kotiverailut		2. Laitosvierailut		3. Astointilaput	
seura	Avun saaja	tunnit	Kerta	Avun saaja	tunnit	Kerta jne.
1.	2	3	1	0	4	
2.	1	3	2	5	4,5	
	/m.					

Loppuksi lasketaan yhteensä jokaisen toimintamuokkon alta kaikki kerrat, avunsaajaj sekä tunnit. Esimerkiksi otsikon ”yhteensä kotiverailuja” alle merkitään kaikki kerrat kotiverailuilta. Otsikon ”yhteensä avunsaajia kotiverailuilta” alle merkitään kaikki avunsaajat kotiverailuilta. Yksi ihminen voi olla monta kertaa avunsaajana. Otsikon ”yhteensä tunnit” alle merkitään kaikki tunnit kotiverailuilta.

Alueunassa olevaan vihreään laatikkoon lasketaan yhteen kaikkien toimintamuotojen kerrat, avunsaajat ja tunnit.

Kortin laat. Digitaalinen Etelä-Suomi

Kortti palautetaan omaan yhdistykseen vapaaehtoistoiminnan vastaavalle/ yhdistyksenkielille tai sihteerille. Neuvoja kortin täyttämiseen saa omaan yhdistykseen tai piiriin vapaaehtoistoiminnan vastaavalta.

Palvelevan vapaaehtoistoiminnan kortti

Nimi _____

Yhdistys _____

Etelä-Suomi ry
Kalevankatu 61, 00180 Helsinki
Puhelin (09) 7257 1100

2 (2)

1. Kotivierailut			2. Laitosvierailut			3. Asiointiapu			4. Puhelin-kontaktit			5. Muu vapaaehtoistoiminta		
Ker-ta	Avun-saajia	Tunnit	Ker-ta	Avun-saajia	Tunnit	Ker-ta	Avun-saajia	Tunnit	Ker-ta	Avun-saajia	Tunnit	Ker-ta	Avun-saajia	Tunnit
1.			1.			1.			1.			1.		
2.			2.			2.			2.			2.		
3.			3.			3.			3.			3.		
4.			4.			4.			4.			4.		
5.			5.			5.			5.			5.		
6.			6.			6.			6.			6.		
7.			7.			7.			7.			7.		
8.			8.			8.			8.			8.		
9.			9.			9.			9.			9.		
10.			10.			10.			10.			10.		
11.			11.			11.			11.			11.		
12.			12.			12.			12.			12.		
13.			13.			13.			13.			13.		
14.			14.			14.			14.			14.		
15.			15.			15.			15.			15.		
16.			16.			16.			16.			16.		
17.			17.			17.			17.			17.		
18.			18.			18.			18.			18.		
19.			19.			19.			19.			19.		
20.			20.			20.			20.			20.		
21.			21.			21.			21.			21.		
22.			22.			22.			22.			22.		
23.			23.			23.			23.			23.		
24.			24.			24.			24.			24.		
25.			25.			25.			25.			25.		
26.			26.			26.			26.			26.		
27.			27.			27.			27.			27.		
28.			28.			28.			28.			28.		
29.			29.			29.			29.			29.		
30.			30.			30.			30.			30.		
31.			31.			31.			31.			31.		
32.			32.			32.			32.			32.		
33.			33.			33.			33.			33.		
34.			34.			34.			34.			34.		
35.			35.			35.			35.			35.		
36.			36.			36.			36.			36.		
37.			37.			37.			37.			37.		
38.			38.			38.			38.			38.		
39.			39.			39.			39.			39.		
40.			40.			40.			40.			40.		
Yhteensä kotivierailuja:			Yhteensä laitosvierailuja:			Yhteensä asiointiapua:			Yhteensä puhelinkontakteja:			Yhteensä muuta vapaaehtoistoimintaa:		
avunsaajia koti- vierailuilla:			avunsaajia laitosvierailuilla:			avunsaajia asiointiavulla:			avunsaajia puhe- linkontakteilla:			avunsaajia:		
tunnit:			tunnit:			tunnit:			tunnit:			tunnit:		
Kaikki yhteensä: Kerrat: _____ Avunsaajia: _____ Tunnit: _____														